

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра конструктивної географії і картографії

ЗЕМЛЕВПОРЯДНЕ ТА ЛІСОВПОРЯДНЕ
ПЛАНУВАННЯ
МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Львів – 2021

*Рекомендовано кафедрою
конструктивної географії і картографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка.
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.*

Уклад: доц. Войтків Петро Степанович

Рецензент: доц. Наконечний Юрій Ігорович (Львівський національний університет імені Івана Франка)

Землевпорядне та лісовпорядне планування : методичний посібник / уклад Войтків П. С. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 69 с.

Методичний посібник з курсу «Землевпорядне та лісовпорядне планування» присвячений землевпорядному та лісовпорядному плануванню та укладений згідно з навчальною програмою для студентів підготовки магістра, напрямку 18 «Виробництво і технології», спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища», спеціалізації «Прикладна екологія та збалансоване природокористування».

Метою методичного посібника є формування у студентів знань у вивченні земле- і лісовпорядного планування, земле- та лісовпорядкування, природно-сільськогосподарського і лісгосподарського районування, а також проведення планованих робіт із земле- та лісовпорядкування.

Посібник ознайомить студентів із структурою курсу. Подана розширена програма лекцій, семінарських занять та практичних робіт, а також список рекомендованої літератури та контрольні запитання.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2021
© Войтків П. С., 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	8
<i>ЛЕКЦІЯ 1.</i> Загальні відомості про землевпорядне планування, землевпорядкування та землеустрій.....	8
<i>ЛЕКЦІЯ 2.</i> Землевпорядкування та її зв'язок з іншими дисциплінами.....	10
<i>ЛЕКЦІЯ 3.</i> Планування використання та охорони земель, як функція управління земельним фондом України.....	12
<i>ЛЕКЦІЯ 4.</i> Теоретичні основи організації планування робіт по землевпорядкуванню та землевпорядного проектування.....	15
<i>ЛЕКЦІЯ 5.</i> Територіальний землеустрій (міжгосподарське землевпорядкування).....	18
<i>ЛЕКЦІЯ 6.</i> Лісовпорядне планування – як складова частина планування.....	20
<i>ЛЕКЦІЯ 7.</i> Правовий режим земель лісогосподарського призначення.....	22
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ	24
<i>СЕМІНАР №1.</i> Планування землекористування в зарубіжних країнах.....	24
<i>СЕМІНАР №2.</i> Методи землевпорядного планування та проектування.....	24
<i>СЕМІНАР №3.</i> Внутрігосподарське землевпорядкування сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань..	25
<i>СЕМІНАР №4.</i> Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах різних районів України.....	26
<i>СЕМІНАР №5.</i> Методологічні засади планування лісогосподарської діяльності.....	26
ПРАКТИКУМ З КУРСУ	28
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №1.</i> Природно-сільськогосподарське районування території України.....	28
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №2.</i> Внутрішньообласне природно-сільськогосподарське районування.....	33
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №3.</i> Вирахування площ ґрунтів сільськогосподарського підприємства.....	35

<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №4.</i> Складання картограми агровиробничих груп ґрунтів та вирахування площ агрогруп ріллі сільськогосподарського підприємства.....	36
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №5.</i> Складання таблиці техніко-економічних показників для сільськогосподарського підприємства.....	40
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №6.</i> Паювання земель сільськогосподарського підприємства.....	44
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №7.</i> Комплексне лісогосподарське районування території України та системи ведення лісового господарства.....	49
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №8.</i> Лісовпорядне планування та управління лісовим господарством в Україні.....	52
<i>ПРАКТИЧНА РОБОТА №9.</i> Аналіз лісогосподарського природокористування певної області України.....	52
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	54
МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.....	57
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	58
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Методичний посібник укладено згідно з навчальною програмою з курсу «Землевпорядне та лісовпорядне планування» для студентів географічного факультету, відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра, напрямку 18 «Виробництво і технології», спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища», спеціалізація «Прикладна екологія та збалансоване природокористування».

Землевпорядне та лісовпорядне планування – навчальна дисципліна, яка пов'язана із вивченням теоретичних та практичних основ раціонального використання та охорони земельних та лісових ресурсів, проведення планування із землевпорядкування та лісовпорядкування, розроблення заходів щодо прогнозування використання цих земель у межах адміністративно-територіальних одиниць.

Метою є вивчення закономірностей використання землі та лісу як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є раціональне використання та охорона земельних та лісових ресурсів, створення сприятливого екологічного середовища та поліпшення природних ландшафтів.

Також, **предметом** дисципліни є вивчення закономірностей організації території і засобів виробництва, нерозривно пов'язаних із землею та лісом, і зумовлені ними методи, способи і прийоми складання планів, обґрунтування і здійснення проектів і схем землеустрою та лісоустрою.

Міждисциплінарні зв'язки: географія, економіка, земельне право, земельний і лісовий кадастр, геодезія, креслення, державний контроль та моніторинг земель і лісів, екологія, геологія, ґрунтознавство, основи сільськогосподарського виробництва та інші.

Основними завданнями дисципліни є:

- вивчити законодавчу, теоретичну та практичну бази із землевпорядного та лісовпорядного планування;
- освоїти методіку техніко-економічного обґрунтування, формування та організації території, землеволодінь і землекористувань;

- складання планів, схем і проектів землеустрою для сільського та лісового господарства;

- оволодіти методами наукових досліджень, підходами організації території та формування правового режиму землекористування;

- розроблення системи заходів щодо збереження, відновлення і підвищення родючості ґрунтів, попередження деградації земель від негативних явищ;

- комплексне поєднання лісівничих, технологічних та економічних знань для розробки техніко-економічного плану підприємства лісового господарства.

Результати навчання:

знати:

- основи землевпорядного та лісовпорядного планування;

- принципи організації і планування робіт по землевпорядкуванню та лісовпорядкуванню;

- правовий режим земель сільськогосподарського та лісового призначення;

- методи наукових досліджень за якими проводять планування і проектування земель та лісів;

- основні види землевпорядкування та їхню суть;

- особливості землевпорядного проектування при міжгосподарському та внутрішньогосподарському землевпорядкуванні;

- основи лісовпорядкування та планування виробництва в лісовому господарстві;

- особливості планування як функції управління лісами та лісовим господарством та принципи планування заходів, спрямованих на підвищення ефективності відтворення і використання лісових ресурсів;

- особливості проведення польових і камеральних лісовпорядних робіт.

вміти:

- обґрунтовувати планові та проектні рішення зі створення і вдосконалення організації території, землеволодінь і землекористувань, територіальної організації сільськогосподарського та лісового виробництва відповідно до умов різних регіонів країни і форм власності на землю;

- складати плани, схеми і проекти землевпорядкування та лісовпорядкування;
- прогнозувати і планувати раціональне використання земель сільськогосподарського та лісового господарств;
- проводити геоекологічне обґрунтування планування лісгосподарських природно-техногенних геосистем;
- розробляти системи заходів щодо збереження, відновлення і підвищення родючості ґрунтів, попередження деградації земель від негативних явищ;
- проводити польові на камеральні лісовпорядні роботи під час лісовпорядкування.

Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Землевпорядне планування

Тема 1. Загальні відомості про землевпорядне планування, землевпорядкування та землеустрій.

Тема 2. Землевпорядкування та її зв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 3. Планування використання та охорони земель, як функція управління земельним фондом України.

Тема 4. Теоретичні основи організації планування робіт по землевпорядкуванню та землевпорядному проектуванні.

Тема 5. Територіальний землеустрій (міжгосподарське землевпорядкування).

Змістовий модуль 2. Лісовпорядне планування

Тема 6. Лісовпорядне планування – як складова частина планування.

Тема 7. Правовий режим земель лісгосподарського призначення.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Землевпорядне планування

ЛЕКЦІЯ 1. Загальні відомості про землевпорядне планування, землевпорядкування та землеустрій.

1.1. Суть землевпорядного та лісовпорядного планування. Структура курсу.

Розкривається суть землевпорядного та лісовпорядного планування – як навчальної дисципліни. Подано мету, предмет, основні завдання та міждисциплінарні зв'язки. Дана структура курсу, зокрема лекційний курс, практикум та семінарські заняття, методи контролю та список рекомендованої літератури.

1.2. Суть понять: землевпорядкування, землеустрій, планування, прогнозування, кадастр та інші.

Визначення землевпорядкування та землеустрою, їх спільних та відмінних рис. Тлумачення термінів: прогноз, схема, проект, план, планування, планування землекористування, планування використання і охорони земель, прогнозування, генеральний план забудови, генеральна схема планування, кадастр, земельний кадастр, державний земельний кадастр.

1.3. Поділ земель за цільовим призначенням.

Основні завдання, які стоять перед суспільством щодо використання земель. Обов'язки власників землі і землекористувачів, в тому числі орендарів. Поділ земель за цільовим призначенням. Землі сільськогосподарського призначення. Землі житлової та громадської забудови. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Землі оздоровчого призначення. Землі рекреаційного призначення. Землі історико-культурного призначення. Землі лісового фонду. Землі водного фонду. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Структура земельного фонду України.

1.4. Теоретичні основи землевпорядкування та землеустрою. Поняття, особливості і структура землевпорядних робіт.

Поняття, особливості і структура землевпорядних робіт. Основні землевпорядні дії по землевпорядкуванню. Нові види землевпорядних дій. Закон України «Про землеустрій»: суть,

мета, завдання. Види землеустрою та їх суть. Мета та основні завдання землеустрою. Основні принципи землеустрою.

Землевпорядні роботи: суть, структура проведення. Вишукувальні роботи. Обстежувальні вишукувальні роботи. Проектні (планувальні) роботи по землевпорядкуванню. Польові роботи. Камеральні роботи. Землевпорядні роботи, що виконують на сучасному етапі.

Література: [3; 9; 18; 30-32; 38; 40; 41].

Контрольні запитання до лекції 1:

1. Суть та мета землевпорядного та лісовпорядного планування.

2. Основні завдання дисципліни «Землевпорядне та лісовпорядне планування».

3. Предмет та міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни «Землевпорядне та лісовпорядне планування».

4. Що таке землевпорядкування та землеустрій? Завдання сучасного землевпорядкування.

5. Що Ви розумієте під поняттями «прогноз», «схема», «проект»?

6. Що Ви розумієте під поняттями «план», «планування», «планування землекористування»?

7. Планування використання і охорони земель. Що таке «прогнозування» та які виділяють прогнози?

8. Що таке «генеральний план забудови» та «схема землевпорядкування»? Що являє собою «генеральна схема планування» території України?

9. Які стоять завдання перед суспільством відносно земель?

10. Що повинні здійснювати власники землі і землекористувачі, в тому числі орендарі?

11. Охарактеризуйте землі сільськогосподарського призначення.

12. Охарактеризуйте землі житлової та громадської забудови.

13. Охарактеризуйте землі водного та лісового фонду.

14. Охарактеризуйте землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

15. Виділіть найважливіші землевпорядні дії по землевпорядкуванню.

16. Ким і за рахунок кого здійснюється землевпорядкування? З ініціативи кого здійснюється розробка землевпорядних проектів?

17. Якою є основна мета Закону України «Про землеустрій»? Яким є завдання Закону «Про землеустрій»?

18. Які землевпорядні дії відносяться до прогностного і передпроектного виду землеустрою?

19. Охарактеризуйте територіальний та внутрішньогосподарський землеустрій.

20. Мета та завдання землеустрою.

21. Виділіть п'ять найважливіших принципів, на яких базується землеустрій.

ЛЕКЦІЯ 2. Землевпорядкування та її зв'язок з іншими дисциплінами.

2.1. Організація та планування робіт по землевпорядкуванню та землевпорядному проектуванню як складових частин землевпорядкування.

Суть землевпорядного планування та його мета. Зв'язок землевпорядного планування з науковими дисциплінами.

Наукова дисципліна «Організація і планування робіт по землевпорядкуванню». Землевпорядне виробництво. Землевпорядне проектування – як наукова дисципліна. Проектування територій адміністративно-територіальних утворень, землеволодінь і землекористувань. Мета проектування. Організація території в процесі землевпорядного проектування. Об'єкти землевпорядного проектування організації території. Практичне здійснення землевпорядних дій.

Зв'язок землевпорядного планування з державним земельним кадастром. Склад земельного кадастру. Зв'язок з геодезією.

2.2. Державний земельний кадастр.

Закон України про Державний земельний кадастр (ДЗК).

Загальні положення закону, які включають: основні терміни, з якою метою ведеться, на яких основних принципах

базується ДЗК, як здійснюється регулювання відносин та загальні засади ведення ДЗК.

Органи ведення державного земельного кадастру: система та їх повноваження.

Склад відомостей державного земельного кадастру, який включає: геодезичну та картографічну основу ДЗК; об'єкти ДЗК, вимоги до відомостей про об'єкти ДЗК; склад відомостей ДЗК про державний кордон України; склад відомостей ДЗК про землі в межах територій адміністративно-територіальних одиниць; склад відомостей ДЗК про обмеження у використанні земель; відомості про земельні ділянки; кадастровий номер земельної ділянки; склад відомостей ДЗК про кадастрове зонування земель в межах території України; документи, які створюються під час ведення ДЗК; класифікатори, довідники та бази даних, необхідні для ведення Державного земельного кадастру.

Ведення державного земельного кадастру включають: підстави та основні вимоги щодо внесення відомостей до ДЗК; вимоги до документів, які є підставою для внесення відомостей до ДЗК.

Література: [3; 5; 6; 17; 31; 32; 38].

Контрольні запитання до лекції 2:

1. Що таке «землевпорядне планування»? Якою є мета «землевпорядного планування»?

2. Якими є основні завдання та предмет вивчення «землевпорядного планування»?

3. Що являє собою і з яких елементів складається наукова дисципліна «організація і планування робіт по землевпорядкуванню»?

4. Що являє собою наукова дисципліна «землевпорядне проектування»? Що Ви розумієте під «проектуванням територій адміністративно-територіальних утворень, землеволодінь і землекористувань»?

5. Якою є мета проектування? Що Ви розумієте під організацією території в процесі землевпорядного проектування? Які Ви знаєте об'єкти землевпорядного проектування організації території?

6. Дайте визначення поняттям «державна реєстрація земельної ділянки», «геоінформаційна система», «геопросторовий об'єкт», «геопросторові дані».

7. Дайте визначення поняттям «заява в електронній формі», «індексна кадастрова карта (план)», «кадастрова зона», «кадастрова карта (план)».

8. Дайте визначення поняттям «кадастровий квартал», «кадастровий номер земельної ділянки», «режимоутворюючий об'єкт».

9. Мета ведення державного земельного кадастру (ДЗК). Принципи ДЗК?

10. На основі чого здійснюється регулювання відносин при веденні ДЗК? Як здійснюється ведення ДЗК?

11. Геодезична та картографічна основа ДЗК.

12. Якими є об'єкти та вимоги до відомостей про об'єкти ДЗК?

13. Яким є склад відомостей ДЗК про землі в межах територій адміністративно-територіальних одиниць?

14. Які включаються відомості до ДЗК про земельні ділянки? Якими є документи ДЗК, які створюються під час його ведення?

15. Якими є відомості про межі земельної ділянки, що вносяться до ДЗК? Якими є відомості про цільове призначення земельних ділянок, що вносяться до ДЗК?

16. За заявою кого здійснюється державна реєстрація земельних ділянок? Що містить поземельна книга? Що є підставою для відмови у здійсненні державної реєстрації земельної ділянки?

ЛЕКЦІЯ 3. Планування використання та охорони земель, як функція управління земельним фондом України.

3.1. Поняття планування використання й охорони земельних ресурсів, як функція управління земельним фондом.

Планування використання й охорони земельних ресурсів: суть, об'єкти, завдання та поширення планування.

3.2. Організація територіального планування на сучасному етапі розвитку земельних відносин.

Здійснення програм планування на загальнодержавному рівні. Основні напрями державної політики України в цій галузі. Реалізація загальнодержавних програм використання й охорони земель на регіональному та місцевому рівнях.

3.3. Генеральна схема планування території України.

Генеральна схема планування території України: суть, як розробляється, яким принципам відповідає, з чого складається. Стан використання території України. Основні напрями використання території України. Реалізація генеральної схеми.

3.4. Правові форми галузевого та територіального планування використання та охорони земельних ресурсів.

Основні форми: природно-сільськогосподарське районування і зонування земель.

3.5. Державні органи, які ведуть планування використання й охорону земельних ресурсів, їх компетенції.

Державні органи, які пов'язані з розробленням та забезпеченням реалізації загальнодержавних та регіональних програм використання і охорони земель.

3.6. Загальнодержавні та регіональні програми використання і охорони земель.

Загальнодержавні програми використання та охорони земель. Регіональні програми використання та охорони земель.

3.7. Природно-сільськогосподарське районування земель.

Методичні рекомендації щодо здійснення природно-сільськогосподарського районування (зонування) земель України: загальні положення, побудова природно-сільськогосподарського районування, послідовність здійснення природно-сільськогосподарського районування, еколого-господарська характеристика одиниць районування.

Порядок здійснення природно-сільськогосподарського, еколого-економічного, протиерозійного та інших видів районування (зонування) земель.

Природно-сільськогосподарське і ерозійне районування в Україні.

3.8. Правові засади зонування земель.

Суть зонування земель. Здійснення зонування земель в Україні.

Література: [3; 8; 9; 15; 23; 30; 31; 38; 41].

Контрольні запитання до лекції 3:

1. На основі яких положень здійснюється сучасне планування використання та охорони земель?
2. Що являє собою «планування використання і охорони земель»? Якими є об'єкти планування? На які землі поширюється планування?
3. Ким здійснюється планування на загальнодержавному та регіональному (місцевому) рівнях?
4. Що визначає генеральна схема планування території України? З чого вона складається, та що там описано?
5. Охарактеризувати використання території України.
6. Охарактеризувати рівень природно-техногенної безпеки території України.
7. Якими є передумови використання території України?
8. Види та режими переважного використання території України згідно Генеральної схеми.
9. Провести аналіз реалізації генеральної схеми.
10. Механізми забезпечення реалізації генеральної схеми.
11. Правові форми галузевого та територіального планування використання та охорони земельних ресурсів.
12. Яку діяльність ведуть державні органи у сфері планування використання і охорону земельних ресурсів та їх компетенції?
13. Загальнодержавні та регіональні програми використання і охорони земель.
14. За якою системою здійснюється природно-сільськогосподарське районування? Дайте визначення поняттям «природно-сільськогосподарська зона» і «природно-сільськогосподарська провінція».
15. Дайте визначення поняттям «природно-сільськогосподарський округ», «природно-сільськогосподарський район» та «гірсько-природно-сільськогосподарська область».
16. На яких трьох стадіях здійснюють природно-сільськогосподарське районування? Що відбувається на першій стадії робіт по природно-сільськогосподарському районуванню?

17. Що здійснюють на стадії складання схеми природно-сільськогосподарського районування? Як виділяють природно-сільськогосподарські провінції?

18. Яких вимог і правил необхідно дотримуватися при визначенні меж природно-сільськогосподарських районів? За якими показниками розробляють еколого-господарську характеристику для кожного територіального таксона районування?

19. Які дані відображаються під час проведення природно-сільськогосподарського районування земель?

20. Які дані відображаються під час проведення еколого-економічного районування земель?

21. Які дані відображаються під час проведення протиерозійного та екологічного районування земель?

22. За якими критеріями здійснюють еколого-економічне районування (зонування) земель?

23. За якими критеріями здійснюють протиерозійне та екологічне районування (зонування) земель?

24. Розкрийте суть ерозійного районування земель.

25. Що являє собою зонування земель?

ЛЕКЦІЯ 4. Теоретичні основи організації планування робіт по землевпорядкуванню та землевпорядному проектуванню.

4.1. Методологічні основи землевпорядного проектування.

Поняття і сутність землевпорядного проектування. Мета і функції землевпорядного проектування. Об'єкти і напрями проектування землекористування. Принципи землевпорядного проектування. Предмет землевпорядного проектування. Методи землевпорядного проектування.

4.2. Методика і технологія землевпорядного проектування.

Загальнодержавні та регіональні програми використання і охорони земель. Основні програмні напрями з організації поліпшення використання та охорони земель в Україні. Першочергові заходи удосконалення державної системи моніторингу.

Стадійність у землевпорядному проектуванні: підготовчі роботи, складання проекту землеустрою, перенесення проекту в натуру (на місцевість), оформлення і видача землевпорядної документації, здійснення проектів землеустрою.

Класифікація документації із землеустрою. Види проектів землеустрою.

Література: [3; 17; 31; 32; 37; 38; 41].

Контрольні запитання до лекції 4:

1. Що таке «планування землекористування»? Що охоплює у Земельному кодексі України планування використання земель?

2. Завдання планування щодо використання та охорони земель.

3. Дайте визначення поняттям «планування», «планування землекористування» та «землевпорядне проектування».

4. Виділіть чотири функції планування землекористування, запропоновані Р. Бурнелом і В. Дірком. Які Деусон подає три мезошкали і макрошкали завдань планування землекористування?

5. Виділіть головні збитки, за Д. Стівенсоном, внаслідок безпланового використання територій. Які висновки дослідження FAO стосовно майбутніх світових ресурсів продуктів харчування були зроблені?

6. Які потрібно враховувати обставини для того, щоб визначити місце землевпорядного проектування в системі землеустрою?

7. Характеристика аспектів проектування землекористування.

8. Виділіть основні функції землевпорядного проектування.

9. Характеристика сучасного землевпорядного проектування.

10. Виділіть головні напрями використання землі і простору.

11. Форми землекористування при його проектуванні.

12. Які підсистеми охоплює система землекористування? Якою є мета землевпорядного проектування землекористування на регіональному рівні?

13. Принципи, на яких ґрунтується земельне законодавство.

14. Основні обов'язкові вимоги при землепорядному проектуванні.

15. В чому полягає перший, другий та третій принципи землепорядного проектування?

16. В чому полягає четвертий та п'ятий принципи землепорядного проектування?

17. Які розрізняють методи землепорядного проектування?

18. Якою є мета та стратегічні цілі загальнодержавної та регіональної програм використання та охорони земель?

19. Виділіть основні завдання загальнодержавної програми.

20. Які види охорони земель сільськогосподарського призначення передбачаються загальнодержавною програмою використання та охорони земель (далі Програма)?

21. Реалізація яких заходів з охорони земель передбачаються Програмою у процесі провадження містобудівної діяльності?

22. Як за Програмою передбачається використання земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення?

23. Як за Програмою передбачаються охороняти землі лісового фонду?

24. Використання та охорона земель водного фонду за Програмою.

25. Першочергові заходи удосконалення державної системи моніторингу земель.

26. Які механізми виконання визначаються у Програмі?

27. Що здійснюють в процесі підготовчих робіт для складання проекту територіального землеустрою?

28. Матеріали для складання проекту територіального землеустрою.

29. Що визначають при обстеженні на місцевості під час польового землепорядного обстеження? Що здійснюють у процесі польового обстеження для складання проекту територіального землеустрою?

30. Яку форму має завдання на складання проекту територіального землеустрою? Яким є зміст завдання на складання проекту територіального землеустрою?

31. З чого складається проектна документація на складання проекту територіального землеустрою? Що визначає проект територіального землеустрою, незалежно від його виду?

32. Здійснення проекту землеустрою.

33. Що належать до документації із землеустрою?

34. Розкрити суть кожного із видів проекту землеустрою.

ЛЕКЦІЯ 5. Територіальний землеустрій (міжгосподарське землевпорядкування).

5.1. Зміст, завдання та принципи територіального землеустрою.

Поняття про територіальний землеустрій. Проведенням територіального землеустрою. Завдання і мета складання схем землеустрою. Основні вимоги до складання схем землеустрою. Основні вимоги до складання проектів установа і зміни меж адміністративно-територіальних утворень.

5.2. Відведення земель для сільськогосподарських підприємств, організацій, установ і громадян у власність і користування.

Методика складання проектів формування (зміни) меж територій реалізації земельних та економічних інтересів сільських, селищних і міських рад.

Формування землеволодінь і землекористувань з різними формами господарювання на основі приватної власності на землю і оренди земельних і майнових паїв. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.

Методологічні основи розроблення проектів упорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств та створення нових. Основні частини проекту створення землеволодінь або землекористувань сільськогосподарського підприємства.

5.3. Впорядкування землеволодінь і землекористувань сільськогосподарських підприємств.

Поняття удосконалення землекористувань і землеволодінь. Поняття і види недоліків землеволодінь і землекористувань. Зміст проекту і способи усунення недоліків землеволодінь і землекористувань. Формування обмежень та земельних сервітутів. Обмеження прав на земельну ділянку. Розгляд і

затвердження проекту. Виготовлення і видача проектної документації.

Література: [3; 17; 31; 32; 37; 38; 41].

Контрольні запитання до лекції 5:

1. Суть та які землевпорядні дії включає територіальний землеустрій.
2. Проведення, різновидності та групи територіального землеустрою.
3. Завдання і мета складання схем землеустрою.
4. Основні завдання схеми землеустрою.
5. Основні вимоги до складання схем землеустрою.
6. Що мають забезпечувати заходи, які передбачаються схемою землеустрою?
7. Основні вимоги до складання проектів устанавлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень.
8. Що мають містити проектні матеріали з устанавлення (зміни) меж адміністративно-територіальних утворень? Що показують на кадастровому плані?
9. Підготовчі роботи, пов'язані з формуванням меж території сільських, селищних і міських рад.
10. Етапи формування земельних та майнових відносин, що здійснюються згідно прийнятих законодавчо-нормативних актів.
11. Що таке «акціонерне товариство» та «товариство з обмеженою відповідальністю»?
12. Що таке «командитне товариства» та «сільсько-господарський виробничий кооператив»?
13. Що таке «фермерське господарство» та «індивідуальне підприємництво»?
14. Визначення площі землеволодіння і землекористування сільськогосподарського підприємства.
15. Розкрийте суть розміщення і формування земельного масиву господарства.
16. Основні принципи і вимоги при складанні проектів створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань.
17. Суть поняття «удосконалення землекористувань і землеволодінь». Розкрийте суть поняття і види «недоліків землеволодінь і землекористувань».

18. Детально розкрийте недоліки землеволодіння і землекористування.

19. Виготовлення і видача проектної документації при територіальному землеустрої.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Лісовпорядне планування

ЛЕКЦІЯ 6. Лісовпорядне планування – як складова частина планування.

6.1. Загальні відомості про лісовпорядне планування та лісовпорядкування.

Лісовпорядне планування: суть, мета та міждисциплінарні зв'язки. Загальні відомості про лісовпорядкування: суть, мета проведення, основні завдання, об'єкт та повний цикл лісовпорядних робіт. Зміст лісовпорядкування. Види і методи лісовпорядних робіт. Терміни повторюваності лісовпорядкування.

6.2. Сталий розвиток лісового господарства та лісове законодавство в Україні.

Ліс та його функції. Землі лісового фонду. Основні питання, що викликають інтерес щодо сталого розвитку лісового господарства. Основні принципи сталого розвитку лісового господарства. Базові положення лісової законодавчої бази в Україні. Питання, які регулюються законодавством відносно лісового господарства. Концепція реформування та розвитку лісового господарства. Концепція відтворення лісів і користування деревними ресурсами.

6.3. Особливості планування, як функції управління лісами та лісовим господарством.

Система лісокористування. Методологічні підходи до узгодження інтересів зацікавлених осіб. Методологічні підходи до стратегічного планування. Економіко-математичні методи планування. Методи календарного планування. Методи побудови мережевих моделей.

6.4. Принципи планування заходів, спрямованих на підвищення ефективності відтворення і використання лісових ресурсів.

Сучасний стан лісового господарства в Україні. Теоретичне обґрунтування принципів планування заходів, спрямованих на

підвищення ефективності відтворення і використання лісових ресурсів.

Література: [3; 10; 11; 13; 18-20].

Контрольні запитання до лекції 6:

1. Лісовпорядне планування. Мета і його зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Мета проведення та основні завдання лісовпорядкування.
3. Об'єкт лісовпорядкування та повний цикл лісовпорядних робіт.
4. Зміст лісовпорядкування.
5. Які роботи можуть виконуватись лісовпорядкуванням на договірних умовах за рахунок коштів замовника або бюджетних коштів?
6. Види лісовпорядних робіт.
7. Методи лісовпорядних робіт.
8. Терміни повторюваності лісовпорядкування.
9. Суть поняття «ліс» та його функції. Землі лісового фонду.
10. Суть сталого розвитку лісового господарства в Україні.
11. Основні принципи сталого розвитку лісового господарства, згідно з програмою дій, прийнятою на всесвітньому форумі в Ріо-де-Жанейро (1992 р.).
12. Лісове законодавство України.
13. Які питання регулюються законодавством відносно лісового господарства?
14. Суть Концепції реформування та розвитку лісового господарства.
15. Суть Національної лісової програми.
16. Принцип збереження біологічного та генетичного різноманіття.
17. Принцип багатоцільового комплексного відтворення і використання лісових ресурсів.
18. Принцип еколого-економічної ефективності заходів, спрямованих на підвищення ефективності лісокористування.
19. Принцип пріоритету природного поновлення лісових ресурсів.
20. Принцип пріоритету біологічних методів боротьби зі шкідниками лісу.

21. Принцип збереження і збагачення родючості лісових ґрунтів.

ЛЕКЦІЯ 7. Правовий режим земель лісогосподарського призначення.

7.1. *Поняття та склад земель лісогосподарського призначення, їх співвідношення з поняттям «ліс».*

Поняття земель лісогосподарського призначення. Склад земель лісогосподарського призначення. Співвідношення поняття «землі лісогосподарського призначення» із поняттям «ліс». Відмежування земель лісогосподарського призначення від земельних ділянок під нелісовими насадженнями.

7.2. *Особливості правового режиму земель лісогосподарського призначення.*

Загальні риси правового режиму земель лісогосподарського призначення. Особливості правового режиму лісових земель. Особливості правового режиму земельних ділянок лісогосподарського призначення, що зазнали радіоактивного забруднення. Правовий режим земельних ділянок полезахисних лісосмуг. Особливості правового режиму земель особливо захисних лісових ділянок.

7.3. *Правові форми використання земель лісогосподарського призначення.*

Право власності на землі лісогосподарського призначення. Право постійного користування землями лісогосподарського призначення. Використання земель лісогосподарського призначення на праві тимчасового користування. Лісовий сервітут. Співвідношення використання лісових ресурсів із можливими правовими формами використання земельних ділянок лісогосподарського призначення.

Література: [11; 20; 26; 27; 29; 35; 36].

Контрольні запитання до лекції 7:

1. Що належить до земель лісогосподарського призначення.
2. Розподіл земель лісогосподарського призначення в Україні.
3. Суть поняття «лісова ділянка».

4. На які категорії поділяються ліси України за екологічним і соціально-економічним значенням та залежно від основних виконуваних ними функцій?
5. Яким є склад нелісових земель?
6. Як лісовий кодекс розмежовує поняття «землі» та «лісові ресурси»?
7. Що належить і не належить до лісового фонду України?
8. В чому полягає ведення лісового господарства? Кому надаються земельні ділянки лісового призначення?
9. Які акти регламентують відносини із здійснення лісокористування?
10. Суть риси багатофункціонального призначення лісів.
11. Планування використання земель лісогосподарського призначення.
12. Державний лісовий кадастр.
13. Суть державної лісової охорони.
14. Особливий порядок переведення лісових земель у нелісові.
15. Особливості правового режиму земельних ділянок лісогосподарського призначення, що зазнали радіоактивного забруднення.
16. Розкрийте суть правового режиму земельних ділянок полезахисних лісосмуг.
17. Суть правового режиму земель особливих захисних лісових ділянок.
18. Яким є право власності на землі лісогосподарського призначення?
19. Яким є право постійного користування землями лісогосподарського призначення?
20. Яким є використання земель лісогосподарського призначення на праві тимчасового користування?
21. Що таке лісовий та земельний сервітут?
22. Яким є співвідношення використання лісових ресурсів із можливими правовими формами використання земельних ділянок лісогосподарського призначення?

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінар №1. Планування землекористування в зарубіжних країнах

Завдання. Охарактеризувати питання:

1. Політика Європейського Союзу (ЄС) щодо просторового розвитку.
2. Рівні планування і типи планів землекористування окремих країн ЄС.
3. Система планування землекористування у країнах ЄС: Німеччина, Іспанія, Данія, Нідерланди, Велика Британія, Італія, Польща, Франція.
4. Система планування землекористування у країнах СНД: Росія, Білорусь, Казахстан.
5. Підходи до планування землекористування в США і Нідерландах.

Рекомендована література до підготовки семінару: [4-6; 8; 21; 30-34; 39].

Семінар №2. Методи землевпорядного планування та проектування

Завдання. Розкрити суть питань:

1. Методи економічного районування (зонування).
2. Методи типології території і класифікації придатності земель.
3. Методи оцінювання економіко-географічного і природно-господарського використання території:
 - 3.1. Метод оцінювання економіко-географічного положення.
 - 3.2. Метод оцінювання природно-господарського використання земель.
4. Методи комплексного економічного оцінювання розвитку системи землекористування:
 - 4.1. Метод визначення рівнів економічного і соціального розвитку землекористування.
 - 4.2. Метод визначення комплексності, спеціалізації, структурних зрушень територіального розвитку.
5. Методи аналітико-розрахункового обґрунтування і моделювання розвитку землекористування.

- 5.1. Нормативний і балансовий метод.
- 5.2. Метод циклів та картографічний метод.
6. Еколого-ландшафтний метод.

Рекомендована література до підготовки семінару: [4; 7; 31-34; 39].

Семінар №3. Внутрігосподарське землевпорядкування сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань

Завдання. Охарактеризувати питання:

1. Поняття, завдання і зміст внутрігосподарського землеустрою. Складові частини і елементи проекту.
2. Організація виробничих підрозділів і розміщення господарських центрів.
3. Планування використання земель у населених пунктах та розміщення внутрішньогосподарських доріг, інженерних споруд і об'єктів.
4. Організація угідь і системи сівозмін.
5. Впорядкування території сівозмін.
6. Влаштування території природних кормових угідь.
7. Впорядкування території багаторічних плодкових насаджень.
8. Особливості землеустрою новостворених сільськогосподарських підприємств при різних формах власності. Комплексне обґрунтування проектів внутрігосподарського землеустрою.
9. Комплексне обґрунтування проектів внутрігосподарського землеустрою. Технічне проектування.
10. Оформлення, розгляд і затвердження проекту.
11. Геодезична техніка перенесення проекту землеустрою в натуру.
12. Здійснення проекту внутрішньогосподарського землеустрою.
13. Розроблення проектів зокремленого землевпорядкування.

Рекомендована література до підготовки семінару: [2; 4; 8; 9; 16; 17; 31; 32; 37-39].

Семінар №4. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах різних районах України

Завдання. Охарактеризувати питання:

1. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах Українського Полісся.
2. Регіональні особливості ведення лісового господарства у лісах Лісостепу.
3. Сучасні проблеми заплавного лісівництва.
4. Особливості формування заплавних типів лісу.
5. Ведення господарства в заплавних лісах.
6. Концепція степового лісівництва та основні проблеми лісокористування у степу, завдання, принципи їх розв'язання.
7. Природні умови степової зони та їх вплив на формування типів лісу.
8. Принципи ведення господарства у захисних лісонасадженнях степу.
9. Особливості ведення господарства в лісах степу.
10. Сучасні проблеми гірського лісівництва та основні чинники формування лісорослинних умов гірських лісів Українських Карпат.
11. Особливості ведення господарства у гірських лісах Українських Карпат.
12. Регіональні особливості ведення лісового господарства у гірських лісах Криму.

Рекомендована література до підготовки семінару: [22; 44; інтернет джерела].

Семінар №5. Методологічні засади планування лісогосподарської діяльності

Завдання. Охарактеризувати питання:

1. Особливості планування виробництва в лісовому господарстві, зарубіжний досвід .
2. Принципи, види та методи планування в лісовому господарстві.
3. Характеристика планів та нормативна база в лісовому господарстві.
4. Методологія кадастрової оцінки лісових ресурсів.

4.1. Економіко-правові засади формування кадастру лісових ресурсів.

4.2. Структура і зміст кадастру лісових ресурсів.

4.3. Інформаційне забезпечення кадастрової оцінки лісових ресурсів.

5. Економічна оцінка лісових ресурсів.

5.1. Методологія економічної оцінки лісових ресурсів.

5.2. Методичні підходи до економічної оцінки лісових ресурсів.

5.3. Сценарій реалізації методологічних і методичних підходів оцінки лісових ресурсів.

6. Виробнича програма лісового господарства.

6.1. Визначення, контрольні та супутні показники виробничої програми.

6.2. Методичне забезпечення планування показників виробничої програми.

***Рекомендована література до підготовки семінару:
[19; 44; інтернет джерела].***

ПРАКТИКУМ З КУРСУ

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

Природно-сільськогосподарське районування території України

Мета роботи: ознайомити студентів з природно-сільськогосподарським районуванням України. Зокрема, із методикою та порядком проведення, а також із ієрархією природно-сільськогосподарських таксонів.

Завдання 1. Вивчити методику та порядок проведення природно-сільськогосподарського районування.

Завдання 2. Знати і вміти пояснити в чому полягає природно-сільськогосподарське районування в Україні.

Завдання 3. На контурній карті України намалювати природно-сільськогосподарські зони та гірські області (рисунки 1).

Завдання 4. На контурній карті показати природно-сільськогосподарські провінції (рисунки 2) та округи (рисунки 3, таблиця 1).

Завдання 5. Вивчити і знати всі виділені природно-сільськогосподарські одиниці України.

Загальні відомості про природно-сільськогосподарське районування в Україні

Відповідно до статті 179 Земельного кодексу України **природно-сільськогосподарське районування** є основою для оцінки земель і розробки землевпорядної документації щодо використання та охорони земель.

Згідно зі статтею 26 Закону України «Про охорону земель» **природно-сільськогосподарське районування земель** є основою для поділу земель за цільовим призначенням з урахуванням природних умов, агробіологічних вимог сільськогосподарських культур, розвитку господарської діяльності та пріоритету вимог екологічної безпеки, встановлення вимог щодо раціонального використання земель відповідно до району (зони), визначення територій, що потребують особливого захисту від антропогенного впливу, встановлення в межах окремих зон необхідних видів екологічних обмежень у використанні земель з

урахуванням їхніх геоморфологічних, природно-кліматичних, ґрунтових, протиерозійних та інших особливостей територій.

Природно-сільськогосподарське районування є також інформаційною базою державного земельного кадастру й основою для розробки схем землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень, систем ведення сільського господарства і проектів землеустрою.

Необхідність природно-сільськогосподарського районування земель викликана великим розмаїттям природних умов України, що зумовлюють обов'язкову науково обґрунтовану диференціацію земель сільськогосподарського використання, їх охорони та впровадження заходів щодо підвищення їхньої продуктивності.

Природно-сільськогосподарське районування будується за системою, яка являє собою ієрархічні взаємопідпорядковані таксономічні виділи – від природно-сільськогосподарської зони до природно-сільськогосподарського району в межах рівнинної частини України і від гірської природно-сільськогосподарської області до природно-сільськогосподарського району в межах гірських систем України (табл. 1).

Природно-сільськогосподарська зона – найвища таксономічна одиниця районування території України, яка характеризується відповідним балансом тепла й вологи, що визначає головні особливості ґрунтоутворення, формує зональні типи та підтипи ґрунтів, яким притаманні зональні типи сільськогосподарського виробництва, визначені співвідношенням земельних угідь, у тому числі сільськогосподарських, а також певні системи агротехнічних і меліоративних заходів (рис. 1).

Природно-сільськогосподарська провінція – частина зони, що характеризується фаціальними особливостями ґрунтового покриву, з наростанням континентальності клімату (в тому числі тривалості вегетаційного періоду, його тепло- й вологозабезпеченості, сніжності зими, наявності суховійних явищ тощо). Для кожної провінції притаманні певний набір сільськогосподарських культур і відповідна агротехніка (рис. 2).

Рис. 1. Схема поділу території України на природно-сільськогосподарські зони та гірські області [24]

Рис. 2. Природно-сільськогосподарські провінції України [23]

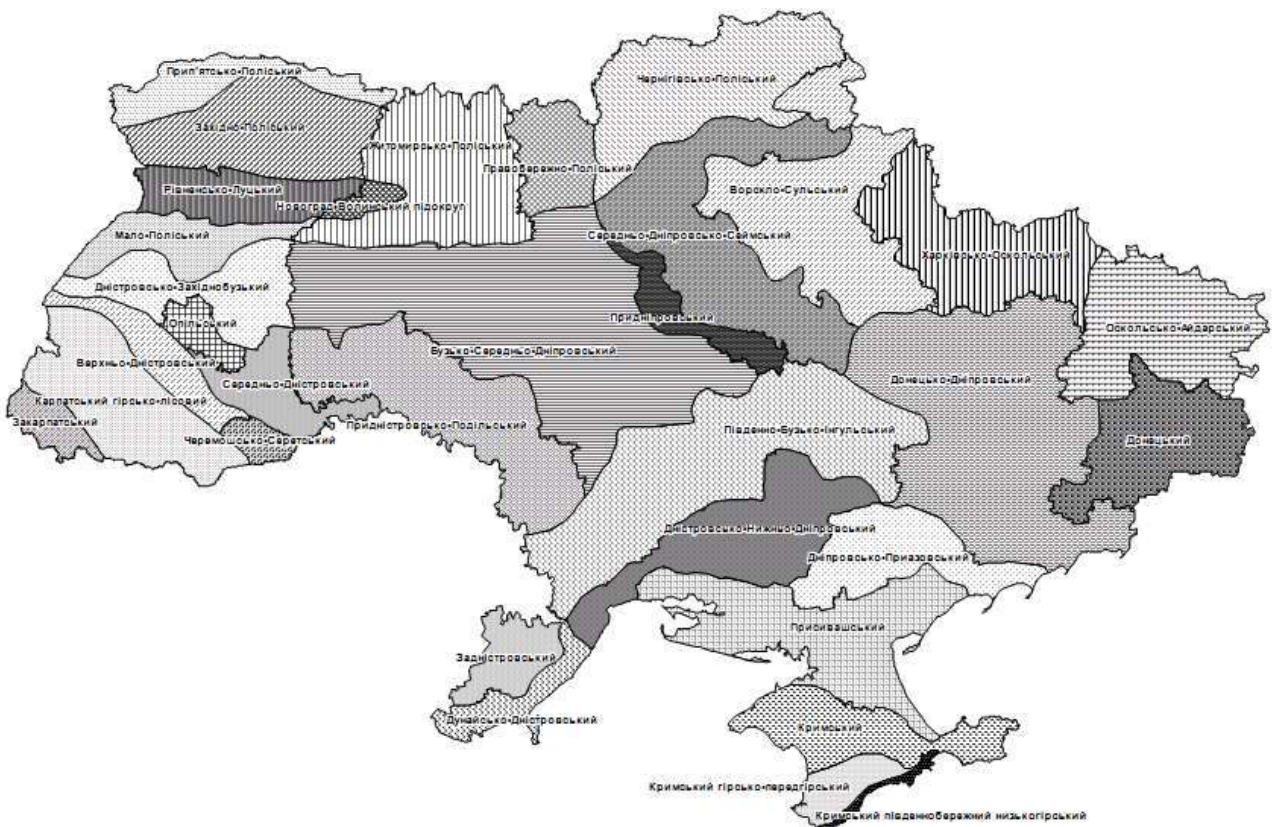

Рис. 3. Схема розташування природно-сільськогосподарських округів [23]

Рис.4. Природно-сільськогосподарські провінції та округи України [12]

Ієрархія природно-сільськогосподарських таксонів України [12; 23]

Зона, область	Провінція	Округ
Полісся	<i>Поліська Західна</i>	Прип'ятсько-Поліський
		Західнополіський
		Малополіський
	<i>Поліська Правобережна</i>	Житомирсько-Поліський
		Правобережнополіський
<i>Поліська Лівобережна</i>	Чернігівсько-Поліський	
Лісостеп	<i>Лісостепова Західна</i>	Рівненсько-Луцький
		Новоград-Волинський підокруг
		Дністровсько-Західнобузький
		Опільський
		Середньодністровський
	<i>Лісостепова Правобережна</i>	Придністровсько-Подільський
		Бузько-Середньодніпровський
		Придніпровський
	<i>Лісостепова Лівобережна</i>	Середньодніпровсько-Сеймський
		Ворскло-Сульський
Харківсько-Оскольський		
Степ	<i>Степова Придунайська</i>	Задністровський
	<i>Степова Правобережна</i>	Південнобузько-Інгульський
	<i>Степова Лівобережна</i>	Донецько-Дніпровський
		Оскольсько-Айдарський
		Донецький
Степ посушливий	<i>Степова посушлива Придунайська</i>	Дунайсько-Дністровський
	<i>Степова посушлива Правобережна</i>	Дністровсько-Нижньодніпровський
	<i>Степова посушлива Лівобережна</i>	Дніпровсько-Приазовський
	<i>Степова посушлива Північно-Кримська</i>	Кримський
Сухий степ	<i>Сухостепова Присиваська</i>	Присиваський
Карпатська гірська область	<i>Передкарпаття</i>	Верхньодністровський
		Черемошсько-Серетський
	<i>Карпати</i>	Карпатський гірсько-лісовий
<i>Закарпаття</i>	Закарпатський	
Кримська гірська область	<i>Кримські гори та передгір'я</i>	Кримський гірсько-передгірний
	<i>Південний берег Криму</i>	Кримський південнобережний низькогірський

Природно-сільськогосподарський округ – частина провінції, яка відрізняється геоморфологічними та гідрологічними особливостями, характером ґрунтоутворювальних порід, макро- й мезокліматом, а також контурністю сільськогосподарських угідь і небезпекою прояву ерозійних процесів (рис. 3).

Природно-сільськогосподарський район – територіальний комплекс у межах адміністративної області, який є частиною природно-сільськогосподарського округу і характеризується відносно однорідними ґрунтово-кліматичними умовами, подібністю розчленованості й дренажності та інших показників, що впливають на продуктивність земель.

Гірська природно-сільськогосподарська область – гірська система, що відзначається різномірними типами висотної поясності, з якими пов'язані особливості сільськогосподарського використання земель.

Поділ гірської природно-сільськогосподарської області на провінції, округи і райони здійснюють аналогічно поділу природно-сільськогосподарської зони (рис. 4).

Література: [12; 23; 39].

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Внутрішньообласне природно-сільськогосподарське районування

Мета роботи: вивчити на проведи детальний аналіз внутрішньообласного природно-сільськогосподарського районування.

Завдання 1. На контурній карті показати природно-сільськогосподарські зони, округи та райони (наприклад, рисунок 5). Область вказує викладач.

Завдання 2. Скласти таблицю ієрархії природно-сільськогосподарських таксонів області, в якій визначити зони, провінції, округи та райони.

Завдання 3. Дати розширений аналіз визначеним зонам, провінціям, округам та районам, які розташовані в межах області.

При аналізі зон, провінцій та округів слід дотримуватися такого плану: географічне розташування, рельєф, геологія, клімат, ґрунтовий покрив, рослинність.

Під час аналізу слід можна дотримуватися такого плану:

1. Географічне положення (де розташований, з ким межує);
2. Найменування та код природно-сільськогосподарського району;
3. Найменування адміністративно-територіального утворення (району, міста), найменування сільських (селищних) рад та населених пунктів, що належать до природно-сільськогосподарського району в межах адміністративно-територіального утворення (району, міста));
4. Фізико-географічне районування;
5. Геоморфологічна будова;
6. Гідрологічні умови;
7. Кліматичні умови;
8. Ґрунтовий покрив.

Рис. 5. Природно-сільськогосподарські райони Львівської області [23]

9. Встановлення площ природно-сільськогосподарських районів, в тому числі, сільськогосподарських угідь, із них рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища, ліси та інші лісовкриті площі.

При захисті практичної роботи вільно володіти інформацією, яку вивчали.

Рекомендована література: [1; 4; 7; 8; 23; 24; 33; 34; 39].

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Вирахування площ ґрунтів сільськогосподарського підприємства

Мета роботи: вирахувати площі ґрунтів сільськогосподарського підприємства.

Завдання 1. За легендою до ґрунтової карти (додаток 1) і використовуючи додаток 2, скласти список ґрунтових відмін, їхнього гранулометричного складу та ґрунтотворних порід фрагменту карти ґрунтів даної сільської ради. Результати внести в таблицю 3.1.

Завдання 2. Зробити фрагмент картограми ґрунтових відмін даної сільської ради.

Завдання 3. Використовуючи палетку, вирахувати площі ґрунтових відмін по сільськогосподарських угіддях для фрагменту карти ґрунтів сільської ради (рілля, кормові угіддя (сіножаті, пасовища, багаторічні насадження), населені пункти, інші угіддя). Результати розрахунків внести в таблицю 2.

Таблиця 2

Номенклатурний список ґрунтів фрагменту сільської ради

Шифр ґрунту, колір	Назва ґрунту	Грануло-метричний склад	Ґрунтотворні породи	Площа, га				
				Загальна	в тому числі:			
					рілля	кормові угіддя	населені пункти	інші (не с/г угіддя)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Обстежено								
Необстежено (інші)								
Разом								

підпис документу (карти, картограми)

Львівський національний університет імені Івана Франка	
Виконав ст. VI курсу географічного факультету ГРЕМ – 61	Карта ґрунтів околиць с. Костеїв, Жовківського району Львівської області
Перевірів:	

Приклад оформлення таблиці 2 для практичної роботи №3 див. додаток 3.

Примітки:

1. До інших угідь відносять школи, господарські двори, дороги, церкви, каплиці, кладовища тощо.
2. При наявності в номенклатурному списку виходів порід, їх відносять до інших, тобто не сільськогосподарських угідь, і відносять до загальної площі обстежених.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

Складання картограми агровиробничих груп ґрунтів та вирахування площ агрогруп ріллі сільськогосподарського підприємства

Мета роботи: навчитися визначати агровиробничі групи ґрунтів. Склавши картосхему агровиробничих груп ґрунтів вирахувати площі агрогруп ріллі сільськогосподарського підприємства, що підлягає роздержавленню.

Завдання 1. За легендою до ґрунтової карти (додаток 2) і використовуючи номенклатурний список агровиробничих груп ґрунтів України, скласти список агровиробничих груп ґрунтів фрагменту карти ґрунтів сільської ради. Результати занести в таблицю 3.

Завдання 2. Зробити фрагмент картограми агровиробничих груп ґрунтів даної сільської ради.

Завдання 3. Використовуючи палетку або інші методи вирахувати площі агровиробничих груп ґрунтів сільської ради (загальну і в тому числі ріллі).

Завдання 4. За шкалою балів бонітету ґрунтів Львівської області, виписати бали бонітету ріллі для кожної агрогрупи конкретного природно-сільськогосподарського району (див. додаток 4).

Приклад оформлення таблиці 3 для практичної роботи №4 див. додаток 4.

Таблиця 4

Експлікація агровиробничих груп ґрунтів ріллі та бал бонітету

Шифр агрог-рупи, колір	Назви ґрунтів та їх шифри	Грануло-метрич-ний склад	Ґрунто-творні породи	Площа, га		Бал боні-тету
				зага-льна	в т.ч. ріл-ля	
Обстежено						
Необстежено						
Разом						

Примітки:

1. Підпис документу див. пр. роб №3.
2. Умовні позначення на картосхемі: виділити границі агрогруп, замалювати кольором їх, та підписати (45г, 51г....).

Агровиробниче групування ґрунтів

Агровиробниче групування ґрунтів – це об’єднання окремих контурів видів та різновидностей ґрунтів у більші групи (масиви) з близькими агрономічними властивостями і рівнем родючості, для яких можна запропонувати однакове сільськогосподарське використання і відносно однакові прийоми агротехніки, заходи підвищення їхньої родючості. Тобто таке групування ґрунтів включає цілеспрямоване покращення ґрунтів, об’єднаних в одну групу.

Агровиробниче групування побудоване за такою схемою, яка дозволяє: з одного боку, виходячи із спільності можливого використання різних ґрунтів в складі тих чи інших сівозмін чи угідь та подібності заходів з підвищення їх родючості; з другого боку, виходячи з необхідності розглядати агровиробничі групи ґрунтів як вихідну одиницю (об’єкт) при бонітетній оцінці із обліку земель.

Для ґрунтів, об’єднаних в одну агровиробничу групу, передбачається використовувати такі **критерії**:

- генетична близькість ґрунтів і подібність їхніх агрономічних властивостей;
- однакове для всіх ґрунтів сільськогосподарське використання (однакові угіддя, сівозміни, сільськогосподарські культури) і близька продуктивність ґрунтів;
- однорідність рельєфу та гідрологічних умов залягання, схожість за гранулометричним складом;
- однорідність фізичних властивостей, однаковий водний, повітряний та тепловий режими;
- близькість показників, що характеризують поживний режим, заходи удобрення однакових культур;
- однорідність фізико-хімічних властивостей (вміст гумусу, рН, місткість катіонного обміну, склад увібраних катіонів, буферність);
- однорідність фізико-механічних властивостей, які визначають відношення ґрунтів до обробітку: в'язкість, пластичність, здатність до прилипання, утворення кірки, запливання, тріщинуватості, показники фізичної стиглості, можливості поглиблення орного шару, засобів його окультурення тощо;
- однорідний склад, концентрація і динаміка ґрунтового розчину;
- однакова потреба в меліораціях (гідромеліорації, фітомеліорації, хімічній меліорації);
- наявність тих чи інших шкідливих для рослин речовин (важких металів, радіонуклідів і пестицидів);
- подібний характер та інтенсивність процесів ерозії та дефляції.

В Україні «Номенклатурний список агровиробничих груп ґрунтів», розроблений і затверджений у 1976 році, нараховує 222 групи. Дані групи поділяються за гранулометричним складом і щепенюватістю на **розряди**, які позначаються буквеним індексом, що ставиться справа від номера агровиробничої групи. Це наступні розряди:

- а – піщані;
- б – звязно-піщані;
- в – супіщані;
- г – легкосуглинкові;
- д – середньосуглинкові;
- е – важкосуглинкові і легкоглинисті;

- є – середньо- і важкоглинисті;
- ж – середньощебенюваті;
- з – сильнощебенюваті;
- к – кам'янисті.

Слабощебенюваті ґрунти не індексуються, бо наявність слабкої щебенюватості вказується в назві агровиробничої групи.

Підгрупи за умовами залягання за рельєфом з урахуванням крутизни схилу позначається римськими буквами від I до XVI (табл. 4).

Отже, повна назва агровиробничої групи складається із генетичної назви ґрунту, його гранулометричного складу і умов залягання за рельєфом. Наприклад, індекс 53ГІ – це чорноземи типові малогумусні легкосуглинкові широких вододільних плато і древніх терас (0-1°) без вираженої западинності.

Є один виняток при віднесенні ґрунтів у ту чи іншу агровиробничу групу. Поєднання ґрунтів за ступенем еродованості (плямистість ґрунтового покриву) відносяться в групу ґрунтів з більшим ступенем еродованості, коли сильноеродовані ґрунти займають 30-50 % площі ґрунтового виділу. Так, якщо маємо поєднання сірих лісових слабозмитих легкосуглинкових ґрунтів (37г агрогрупа) з сірими лісовими середньозмитими середньо-суглинковими 30-50 %, які відносяться до 36д агрогрупи, то весь ґрунтовий виділ відноситься до 36д агрогрупи.

Як вже було відзначено вище, в агрогрупи об'єднують близькі у виробничому відношенні ґрунти, які належать до одного типу ґрунотворення або близькі за стадією розвитку в межах даного типу. Різні види дерново-підзолистих ґрунтів об'єднують тільки з дерново-підзолистими ґрунтами, сірих лісових – з сірими лісовими, чорноземів типових – тільки з чорноземами, які не зазнали деградаційних процесів (опідзолення, оглеєння та ін.). Не можна об'єднувати дерново-підзолисті ґрунти з чорноземами або солонцюватими ґрунтами, бо вони різні як за генетичними, так і за агрономічними показниками.

В окремих випадках допускається об'єднання видів, які відносяться до різних генетичних підтипів і є перехідними між різними типами ґрунтів. Так, чорноземи типові допускається

об'єднувати з чорноземами слабопідзоленими або із слабокислими, тобто, коли ознаки, створені іншим ґрунтоутворюючим процесом, ще не набули чіткого прояву і не впливають суттєво на агрономічні властивості ґрунтів.

Таблиця 4

Поділ агропромислових груп ґрунтів на підгрупи за умовами залягання за рельєфом

№ підгрупи	Нахил в °	Умови залягання за рельєфом
I	0 – 1°	Широких вододільних плато і древніх терас (без вираженої западинності)
II	0 – 1°	Рівнин (зазвичай терасованих) з рясними западинами
IIa	0 – 1°	Западини терасованих рівнин
III	0 – 1°	Вузьких ерозійно-небезпечних плато
IV	0 – 1°	Моренно-зандрових рівнин
V	0 – 1°	Днищ балок
VI	0 – 1°	Заплав високого рівня
VII	1 – 2°	Односпадистих схилів простої форми
VIII-1	2 – 3°	Односпадистих схилів простої форми
VIII-2	2 – 3°	Односпадистих схилів складної форми з улоговинами
IX	3 – 5°	Схилів складної форми з улоговинами
X	3 – 5°	Односпадистих схилів простої форми
XI	3 – 5°	Схилів складної форми з улоговинами
XII	5 – 7°	Односпадистих схилів простої форми
XIII	5 – 7°	Схилів складної форми з улоговинами
XIV	7 – 10°	Сильноспадаючі схили
XV	10 – 15°	Круті схили
XVI	Більше 15°	Дуже круті схили

Література: [1; 4; 7; 25; 39].

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

Складання таблиці техніко-економічних показників для сільськогосподарського підприємства сільської ради

Мета роботи: навчитися розраховувати техніко-економічні показники сільськогосподарського підприємства за вказаною схемою.

Завдання 1. З практичної роботи №3 виписати площі категорій земельного фонду фрагменту карти ґрунтів сільської ради і занести в таблицю 6 (пункти 1; 2; 2.1; 2.2; 2.3).

Завдання 2. Розрахувати площу земель резервного фонду, результати занести в таблицю 6 (пункт 2.4). Землі резервного фонду становлять 15 % найгірших земель від обстежених.

Завдання 3. Розрахувати площу земель, що підлягають паюванню. Для цього від площі всіх земель на території сільської ради (пункт 1 таблиці 6) відняти площу земель, що не підлягають паюванню (пункт 2 таблиці 6). Результати розрахунків занести в таблицю 5.

Завдання 4. Встановити кількість працюючих осіб сільськогосподарського підприємства, що підлягає роздержавленню, які, відповідно, будуть мати право на земельний пай (для прикладу можна взяти 100 осіб). Результати вписати в пункт 4 таблиці 6.

Завдання 5. Визначити розмір середнього земельного паю. Для цього площу земель, що підлягають паюванню, поділити на кількість осіб, які мають право на земельний пай. Результати вписати в пункт 5 таблиці 6.

Завдання 6. Вирахувати середньозважений бал бонітету земель, що підлягають паюванню:

а) виписати агрогрупи, де ґрунти зайняті ріллею, а також площі ріллі цих агрогруп;

б) бали бонітету ріллі виписують з таблиці практичної роботи №4;

в) вирахувати умовні кадастрові одиниці кожної агрогрупи, де ґрунти зайняті ріллею. Для цього площу ріллі помножити на бал бонітету;

г) вирахувати середньозважений бал бонітету земель, що підлягають паюванню – суму умовних кадастрових одиниць поділити на сумарну площу ріллі сільськогосподарського підприємства (пункт 6 таблиці 6).

Результати розрахунків внести в таблицю 5.

Завдання 7. Вирахувати умовний кадастровий гектар. Для цього середньозважений бал помножити на розмір середнього земельного паю. Результати розрахунків занести в таблицю 6 (пункт 7).

Таблиця 5

Бонітування ґрунтів, що підлягають паюванню
сільськогосподарського підприємства

агрогрупа	площа ріллі, га	бал бонітету	умовні кадастрові одиниці
Σ			
середньозважений бал		-	

Таблиця 6

Техніко-економічні показники для сільськогосподарського
підприємства

№ п/п	Показники	одиниці виміру	площі, га
			на час складання проекту
1	Всього земель на території підприємства	га	
2	Землі, що не підлягають паюванню	га	
2.1	<i>Землі державної власності (необстежені)</i>	га	
2.2	<i>Населені пункти</i>	га	
2.3	<i>Землі запасу (кормові угіддя)</i>	га	
2.4	<i>Землі резервного фонду (15% найгірших земель від обстежених)</i>	га	
3	Землі, що підлягають паюванню	га	
4	Кількість осіб, які мають право на земельний пай	особи	
5	Розмір середнього земельного паю	га	
6	Середньозважений бал бонітету земель, що підлягають паюванню	бал	
7	Умовний кадастровий гектар (коефіцієнт для розрахунку)		

Приклад оформлення таблиць для практичної роботи №5 див. додаток 5.

Техніко-економічні показники сільськогосподарського підприємства

Техніко-економічні показники – величини, які характеризують матеріально-виробничу базу підприємств, використання знарядь і предметів праці, організацію виробництва, затрати на виробництво продукції.

В загальному техніко-економічні показники застосовуються для планування та аналізу організації виробництва і праці, рівня техніки, якості продукції, використання основних і оборотних фондів, трудових ресурсів; є основою при розробці техпромфінплану підприємства, встановлення прогресивних техніко-економічних норм і нормативів.

Є техніко-економічні показники загальні (єдині) для всіх підприємств і галузей і специфічні, що відображають особливості окремих галузей. Техніко-економічний аналіз виконують економісти, інженерно-технічні працівники, робітники та органи управління за даними оперативної і періодичної звітності. Його метою є оцінка господарської діяльності, виявлення причинних взаємозв'язків і взаємодії різних факторів техніки та економіки, резервів виробництва, опрацювання заходів для раціоналізації використання ресурсів.

Крім цього є ще **техніко-економічний аналіз** – це, в основному, внутрішньогосподарський аналіз. У процесі такого аналізу досліджується діяльність усіх структурних підрозділів підприємства, служб, цехів, дільниць, бригад і окремих робочих місць. Джерелом інформації для такого аналізу є планово-нормативні дані, матеріали оперативного, бухгалтерського обліку, позаоблікові дані. Техніко-економічний аналіз проводиться щоденно, за декаду, місяць, квартал, рік до складання підсумкової звітності. На підставі результатів аналізу приймаються важливі управлінські рішення.

Нині роль техніко-економічного аналізу зросла, бо основні показники, що характеризують ефективність заходів для впровадження нової техніки, технології, організації виробництва,

підприємства розраховують і планують самостійно. Звідси й впливає потреба в ретельному аналізі та обґрунтуванні техніко-економічних показників.

Література: [39; 43].

Для аналізу основних техніко-економічних показників сільськогосподарського підприємства складається таблиця. В ній обчислюються та аналізуються показники:

1. Розрахунок площ земель резервного фонду.
2. Розрахунок площ земель, що підлягають паюванню.
3. Встановлення кількості працюючих осіб сільськогосподарського підприємства, будуть мати право на земельний пай.
4. Визначення розміру середнього земельного паю.
5. Вирахування середньозваженого балу бонітету земель.
6. Розрахунок середньозваженого балу бонітету земель.
7. Розрахунок умовного кадастрового гектарів.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №6

Паювання земель сільськогосподарського підприємства

Мета роботи: використовуючи дані попередніх практичних робіт навчитися розпайовувати землі сільськогосподарського підприємства.

Завдання 1. Виділити на території сільськогосподарського підприємства, що підлягає роздержавленню, спілки селянських господарств (наприклад 3) і нанести їхні межі на карту агропромислових груп ґрунтів даного с/г підприємства.

Завдання 2. На території кожної спілки селянських господарств визначити середньозважений бал бонітету земель (так, як в практичній роботі №5).

Завдання 3. Визначити кількість членів кожної спілки селянських господарств. Для цього площу спілки помножити на середньозважений бал бонітету земель спілки і поділити на умовний кадастровий гектар земель сільськогосподарського підприємства, що підлягає роздержавленню (пункт 6 з таблиці практичної роботи №5).

Завдання 4. Визначити умовний кадастровий гектар кожної спілки селянських господарств. Для цього площу спілки

помножити на середньозважений бал бонітету ґрунтів спілки і поділити на кількість осіб в спілці.

Примітка. Як визначити кількість членів спілки? Площу спілки помножити на середньозважений бал спілки і поділити на умовний кадастровий гектар. Наприклад,

$$\text{для СП-1 } 68,86 \times 65,1 / 89,82 = 49,9$$

Приклад оформлення таблиці 7 для практичної роботи №6 див. додаток 6.

Таблиця 7

Паювання сільськогосподарського підприємства, що підлягає роздержавленню сільської ради

№ п/п	Суб'єкти приватизації	Кількість осіб	Площа, га	Середньозважений бал бонітету	Умовний кадастровий гектар
Спілки селянських господарств					
	СП-1				
	СП-2				
	СП-3				
	Σ				

Проблеми роздержавлювання сільськогосподарських підприємств і паювання земель

Паювання землі – розподіл колективної землі на ділянки (паї) між селянами – членами колективних сільськогосподарських підприємств (колективних господарств, сільськогосподарських кооперативів та ін.) у процесі здійснення аграрної реформи в Україні.

Започатковане паювання землі в 1992 році практично завершилося в 2000-х роках. Однак проблеми залишаються і по сьогоднішній день.

Правова база – укази Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва» та «Про невідкладні

заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки». Згідно з ними, в країні здійснено паювання землі колективних сільськогосподарських підприємств, у результаті якого мільйони селян отримали безкоштовно у власність мільйони гектарів сільськогосподарських угідь і сертифікати на право на земельну ділянку (пай). Це створило умови для включення землі до господарського обороту, для оренди земельних паїв, виникнення і розвитку нових форм господарювання.

Практично в 2000-х роках було реформовано всі колективні сільськогосподарські підприємства (99,5 %), на базі яких створено 14,7 тис. нових агроформувань.

Більша частина селян – власників паїв (90 %) передала свої ділянки в оренду. У нових господарських формуваннях переважно збережено цілісні земельні та майнові паї, а отже, колективний тип власності. Частина селян свої земельні паї приєднала до особистих підсобних господарств, присадибних ділянок.

У результаті паювання землі та утворення нових агроформувань на початку 2000-х виникла нова структура сільськогосподарських угідь. Найбільша їх частина – 10 636 тис. га (42 %) належить товариствам з обмеженою відповідальністю, 5 831 тис. га (23,3 %) – сільськогосподарським кооперативам, 4 206 тис. га (16,9 %) – приватно-орендним, приватним підприємствам, 1 753 тис. га (7 %) – акціонерним підприємствам, 385 тис. га (3,6 %) – селянським (фермерським) господарствам, 1 875 тис. га (6,3 %) – іншим агроформуванням.

Паювання землі передувало внутрігосподарське бонітування та грошова оцінка земель, метою яких було забезпечення соціальної справедливості в розподілі землі.

Земельні частки всіх членів підприємств кооперативу, товариств повинні бути рівноцінними. Водночас з бонітуванням, складанням земельних кадастрів здійснювалося її роздержавлення й передання в колективну власність.

На початку 1996 року 96 % колективних сільськогосподарських підприємств, сільськогосподарських кооперативів, сільсько-господарських акціонерних товариств

отримали державні акти на право колективної власності на землю.

Для паювання землі насамперед визначалися об'єкт (земля, що перебувала в колективній власності) та суб'єкт паювання (особи, які мали право на отримання своєї частки (паю) землі, майна з колективного господарства).

Відповідно до нормативних актів право на земельний пай мали працівники сільськогосподарських підприємств, пенсіонери, які працювали в цих господарствах, проживали на території села. Крім цих осіб, до приватизаційних списків внесли і тимчасово відсутніх працівників (військовослужбовців, студентів та інших осіб), які не втратили права на повернення в господарство.

В нормативних актах Президента України не передбачено наділення земельними паями працівників соціальної сфери села, тому в окремих областях, господарствах за згодою самих селян до списків на отримання земельного паю включили й ці категорії жителів села, оскільки праця на селі лікаря, вчителя, бібліотекара так само необхідна, як і праця хлібороба.

Власники земельних ділянок можуть на власний розсуд використовувати їх для організації виробництва сільськогосподарської продукції, передавати у спадщину, дарувати, обмінювати, здавати у заставу, надавати в оренду і продавати громадянам України без зміни цільового призначення ділянок.

Величина земельної ділянки (паю) в різних регіонах, господарствах неоднакова і залежить від площі земельного масиву, що розподіляється, і від учасників паювання. У південних районах України розміри ділянок у декілька разів більші, ніж у густонаселених західних.

Паювання землі здійснювалося через персоніфікацію ділянок і умовне паювання. В першому випадку кожен земельний пай має свого власника, якому видають сертифікат на право приватної власності на земельну частку із зазначеними в ньому розмірами паю в умовних кадастрових гектарах, а також у вартісному (грошовому) вираженні. Кожен такий власник має право вийти зі своїм земельним паєм із колективного господарства і здійснювати виробничо-господарську діяльність

самостійно. Частина власників земельних паїв, яка втратила працездатність (інваліди, пенсіонери), має право продати свої земельні ділянки або здати в оренду селянському (фермерському) чи кооперативному господарству. За домовленістю з орендарем (фермером, кооперативним господарством) власник земельної ділянки отримує орендну плату грошима або натурою (зерном, овочами, продукцією тваринництва тощо) в розмірі не менше 1 % вартості паю. Орендна плата стала істотною й гарантованою додачею до пенсії власника земельного паю.

Другим указом Президента України було передбачено умовне виокремлення земельного паю (тобто без його персоніфікації) і надання земельних ділянок у натурі (на місцевості). Такий спосіб паювання землі використовувався у тому разі, коли члени трудового колективу або принаймні більшість із них вирішили зберегти колективну форму господарювання. Однак за такого варіанту передбачається видача сертифіката такого ж змісту, як і в першому випадку. Сертифікат засвідчує право його власника на земельний пай без надання відповідної ділянки в натурі. Право на земельний пай, підтверджене сертифікатом, може бути об'єктом купівлі-продажу, дарування, спадкування та ін.

Сертифікат на земельний пай – це своєрідний аналог акції. Купівля-продаж сертифіката – це лише зміна його власників, а не земельних паїв у натурі, вона не вносить змін у загальні площі земельного масиву, технології, структури виробництва та ін. Приватизація землі за таким типом має ту перевагу, що не руйнує виробничого потенціалу господарств, не призводить до розподілу техніки по індивідуальних господарствах і подібних негативних явищ. Її мета – зміна державної, колективної власності на землю на приватну, збереження колективних методів господарювання та підвищення ефективності виробництва. Через те більшість колективних господарств обрали саме такий варіант паювання.

Досвід свідчить, що колективні, кооперативні сільськогосподарські підприємства, які базуються на нових організаційних засадах, нових земельних і майнових відносинах, мають найбільшу перспективу свого розвитку. Використання

таких кооперативних принципів при організації колективних сільськогосподарських підприємств, як добровільність членства власників земельних паїв, самоуправління, самофінансування, матеріально-фінансова відповідальність, створення і розвиток спільної матеріально-технічної бази, фондів розвитку, розподіл доходів за працю, а також за величиною земельного і майнового паю, розв'язує проблему підвищення ефективного використання всього виробничого потенціалу господарства, мотивації праці та розвитку демократичних засад в управлінні ним.

Література: [14; 28; 42].

ПРАКТИЧНА РОБОТА 7.

Комплексне лісогосподарське районування території України

та системи ведення лісового господарства

Мета роботи: ознайомити студентів з лісогосподарським районуванням України. Зокрема, метою, завданням, теоретичною основою та ієрархією природно-сільськогосподарських таксонів.

Завдання 1. Знати і вміти пояснити в чому полягає комплексне лісогосподарське районування території України.

Завдання 2. На контурній карті України намалювати лісогосподарські області та округи (рисунки б).

Завдання 3. Дати характеристику лісогосподарських областей за природними та економічними показниками.

Завдання 4. Дати характеристику середніх величин природних та економічних показників лісогосподарських округів

Завдання 5. Вивчити і знати всі пункти виконаної роботи.

Суть комплексного лісогосподарського районування території України та системи ведення лісового господарства

Метою лісогосподарського районування є вдосконалення територіального планування лісового господарства та проведення лісогосподарських заходів у конкретних умовах з врахуванням різноманітного призначення лісових ресурсів, раціонального їх використання та відтворення. Районування лісових територій України повинно відображати господарську спеціалізацію регіонів, а тому базується на існуючих системах районування (лісорослинному і лісоекономічному).

Завдання комплексного районування полягає у визначенні основних напрямів використання лісів у територіальному підрозділі, у науковому обґрунтуванні господарювання (розробка регіональних систем ведення господарства), у комплексній оцінці лісосировинних ресурсів.

Теоретичною основою КЛР є праці видатних російських та українських вчених В. Докучаєва, О. Воейкова, Л. Берга, В. Вернадського, Г. Морозова, Г. Висоцького та ін. про зональність природи, генетичний зв'язок між явищами живої і неживої природи, залежність природних зон від клімату, як основні положення районування лісових територій.

На основі врахування природно-історичних та економічних умов України (лісистість, особливості лісів та лісовідновних процесів, густоти населення, тощо), ролі лісового господарства в економіці України, науково-обґрунтованих прогнозів лісових ресурсів і лісокористування, збереження та посилення водоохоронно-захисних і соціальних функцій лісу, розроблена схема комплексного лісогосподарського районування України (С. А. Генсірук, 1975) (рис. 6).

За схемою КЛР територія України поділяється на лісогосподарські області (зони), округи і райони, однорідні за системами ведення в них лісового господарства.

Лісогосподарська область (ЛГО) – найбільша територіальна одиниця, яка характеризується спільністю природних умов (клімат і рельєф), лісового фонду, економічних умов і типів лісівництва. При розчленуванні території України на ЛГО враховано комплекс еколого-економічних факторів: коефіцієнт зволоження, вологість клімату, середньорічну температуру, лісистість території, площу лісів і запас деревини, обсяг лісозаготівель, затрати на ведення лісового господарства тощо (додаток 6).

Усі ЛГО поділяються на **лісогосподарські округи (ЛГОК)**, які є основною одиницею районування та мають свої зонально-географічні системи ведення лісового господарства (всього виділено 15 ЛГОК).

ЛГОК є частиною ЛГО і знаходиться в межах відповідної рослинності та лісівничо-типологічної області, яка охоплює близькі за історією розвитку природні ландшафти та лісові

формації в однакових ґрунтово-кліматичних умовах. При виділені округів враховуються геоморфологічні особливості, характер переважаючих рослинних формацій, цільове призначення лісів, показники лісистості, переважання основних лісоутворюючих порід та їх продуктивність, обсяг користування лісом та інші показники лісгосподарського виробництва. Всі округи відрізняються між собою континентальністю клімату в межах однієї лісгосподарської області, а в суміжних областях – вологістю клімату та кількістю тепла (додаток 7).

Найменшою одиницею районування є **лісгосподарський район (ЛГР)** – частина округу, однорідна за природними ландшафтами, комплексом фітоценозів, складом флори та особливостями лісового господарства. Він характеризується найбільшою однорідністю за геоморфологічними умовами території, складом і структурою лісів, використанням та відтворенням лісових ресурсів, рівнем розвитку та специфікою лісового господарства. На території України виділено 41 лісгосподарський район.

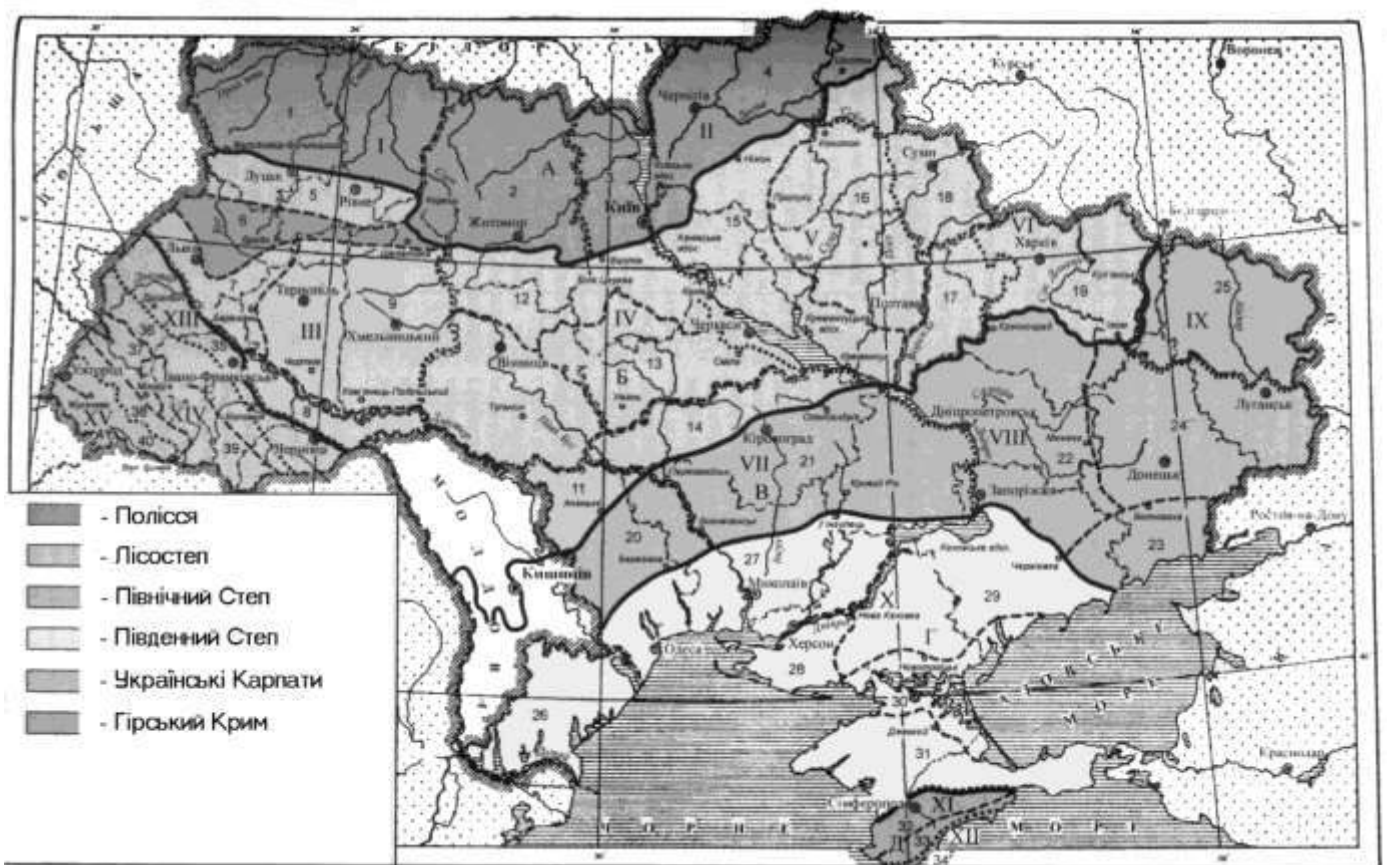

Рис. 6. Комплексне лісгосподарське районування України (за С. А. Генсіруком) [22; 44]

Лісогосподарські області: А – Полісся; Б - Лісостеп; В – Північний степ; Г – Південний степ; Д - Гірський Крим; Е – Українські Карпати

Лісогосподарські округи: I – Західно- і Центральнопольський; II – Києво-Чернігівський польський; III – Західноукраїнський лісостеповий; IV – Дністровсько-Дніпровський лісостеповий; V – Лівобережно-Дніпровський лісостеповий; VI – Середньоруський лісостеповий; VII – Правобережно-Дніпровський північностеповий; VIII – Лівобережно-Дніпровський північностеповий; IX- Донецько-Донський північностеповий; X – Причорноморсько-Приазовський південностеповий; XI – Гірськокримський; XII – Південнобережний; XIII – Прикарпатський; XIV – Гірськокарпатський; XV – Закарпатських рівнин і передгір'їв.

Комплексне лісогосподарське районування є науковою основою ведення лісового господарства на сучасному етапі.

У системі лісогосподарських заходів головна увага приділяється спеціальним рубанням лісу, рубанням пов'язаним з веденням лісового господарства, та лісовим культурам, які необхідно розглядати у зональному аспекті.

Література: [22; 44].

ПРАКТИЧНА РОБОТА №8.

Лісовпорядне планування та

управління лісовим господарством в Україні

Мета роботи: засвоїти основні поняття, проаналізувати структуру управління та регіональні особливості ведення лісовим господарством регіону, а також склад та структуру виробництва лісових підприємств.

Завдання 1. Розкрити суть понять «лісовпорядкування», «лісовпорядного проектування» та «планування» в Україні.

Завдання 2. Провести аналіз структури управління лісовим господарством певного регіону України.

Завдання 3. Регіональні особливості ведення лісового господарства в лісах різних регіонів України.

Завдання 4. Склад та структура виробництва лісових підприємств певного регіону України.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №9.

Аналіз лісогосподарського природокористування певної області України

Мета роботи: Провести комплексне вивчення лісогосподарського природокористування в областях України.

Завдання 1. Охарактеризувати природні умови та соціально-економічні особливості формування лісогосподарського природокористування області.

Завдання 2. Проаналізувати лісогосподарські підприємства на території області, зокрема історію створення та структуру.

Завдання 3. Виділити основні напрями сталого лісогосподарського природокористування у області досліджень, зокрема:

- якою є охорона лісу від пожеж та захист від шкідників та хвороб;
- яким є нагляд за меліоративними системами;
- як здійснюють відновлення лісу;
- які є створенні заповідні об'єкти та які ще плануються, а також які цінні екосистеми там охороняють.

Завдання 4. Зробити належні висновки та скласти список використаної літератури.

Завдання 5. При захисті вільно володіти матеріалом який вивчався та аналізувався.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Мета самостійної роботи студентів: набуття додаткових знань, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових та дослідницьких вмінь та навичок.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення дисципліни.

Самостійна робота студента забезпечує система навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, навчально-методичний комплекс дисципліни.

Теми на самостійну роботу:

1. Правові форми галузевого та територіального планування використання та охорони земельних ресурсів
2. Проблеми роздержавлювання сільськогосподарських підприємств в Україні.
3. Сільськогосподарські підприємства, що підлягають роздержавленню.
4. Техніко-економічні показники для сільськогосподарського підприємства.
5. Бонітування ґрунтів земель, що підлягають паюванню сільськогосподарського підприємства.
6. Проблеми паювання земель в Україні.
7. Особливості землевпорядкування в районах розвинутої ерозії ґрунтів.
8. Робочий проект рекультивації порушених земель та землювання малопродуктивних угідь.
9. Робочий проект засипки і виположування ярів.
10. Робочий проект організації вирощування сільськогосподарських культур.
11. Землевпорядний процес.

12. Нормування, планування і фінансування землевпорядних робіт.
13. Облік і звітність у землевпорядних органах.
14. Схема землевпорядкування території.
15. Основи управління землевпорядкуванням.
16. Планування землевпорядних робіт.
17. Фінансування землевпорядних робіт і господарський розрахунок у проектних організаціях по землевпорядкуванню.
18. Організація виконання землевпорядних робіт у проектних організаціях по землевпорядкуванню.
19. Основні напрями наукової організації праці в землевпорядкуванні.
20. Організація виконання землевпорядних робіт за видами та стадіями.
21. Облік і звітність у проектних організаціях по землевпорядкуванню.
22. Організація і планування робіт районної землевпорядної служби.
23. Право власності та користування землею.
24. Земельні сервітути та обмеження прав на землю.
25. Джерела земельного права.
26. Використання земель в деяких зонах України.
27. Особливості використання земель і землевпорядкування в районах зрошувального землеробства в Україні.
28. Проблеми раціонального використання земель в Західному регіоні України.
29. Невирішені питання землевпорядної картографії.
30. Питання покращення методів планування і землевпорядного проектування.
31. Методологічні засади планування лісогосподарської діяльності.
32. Планування собівартості та інших економічних показників лісогосподарських робіт.
33. Математичні методи планування лісогосподарської діяльності.
34. Організація лісогосподарського виробництва.
35. Підприємства лісового господарства та їх управління.

36. Організація лісокористування.
37. Планування виробничої діяльності лісогосподарського підприємства.
38. Організація лісовідновлення та лісорозведення.
39. Лісове господарство в лісах Українського Полісся.
40. Лісове господарство у лісах Лісостепу.
41. Ведення заплавного лісівництва.
42. Степове лісівництво та основні проблеми лісокористування у степу.
43. Гірське лісівництво та основні чинники формування лісорослинних умов гірських лісів Українських Карпат.
44. Ведення лісового господарства у гірських лісах Криму.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюють під час практичних і робіт. Він передбачає оцінювання підготовленого у вигляді виконання та усного захисту практичної роботи. Проміжний контроль охоплює оцінки за контрольні роботи.

Розподіл балів, що присвоюють студентам (денна форма)

№ з/п	Вид контролю	Кількість форм контролю	Межі балів	Сумарний бал
1.	Практичні роботи	8	4	32
2.	Контрольна робота	2	9	18
3.	Загальна сума балів під час поточного контролю			50
4.	Іспит			50
Загальна сума балів				100

Розподіл балів, що присвоюють студентам (заочна форма)

№ з/п	Вид контролю	Кількість форм контролю	Межі балів	Сумарний бал
1.	Практичні роботи	2	5	10
2.	Семінарські заняття	5	5	25
3.	Контрольна робота	1	15	15
3.	Загальна сума балів під час поточного контролю			50
4.	Іспит			50
Загальна сума балів				100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		
	за шкалою ECTS	за шкалою навчального закладу	За національною шкалою
90 – 100	A	відмінно	відмінно
81-89	B	добре	добре
71-80	C		
61-70	D	задовільно	задовільно
51-60	E		
0-50	FX	незадовільно	незадовільно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Агроклиматический атлас Украинской ССР. – К., 1964.
2. Вервейко А. П. Землеустройство с основами геодезии / А. П. Вервейко – М. : Недра, 1988 р.
3. Войтків П. С. Запитання та тестові завдання з курсу «Землевпорядне та лісовпорядне планування»: методичний посібник / уклад Войтків П. С. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 79 с.
4. Войтків П. С. Землевпорядне та лісовпорядне планування. Частина 1. Землевпорядне планування : методичні вказівки для виконання практичних робіт / уклад Войтків П. С. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 39 с.
5. Волков С. Н. Землеустройство. Теоретические основы землеустройства: В 2 т. / Волков С. Н. – Т. 1. – М.: Колос, 2001. – 495 с.
6. Волков С. Н. Землеустройство. Экономика землеустройства: В 5 т. / Волков С. Н. – Т.5. – М.: Колос, 2001. – 456 с.
7. Гаврилюк Ф. Я. Бонитировка почв. / Гаврилюк Ф. Я. – Изд. 2-е, перераб. и доп. Учеб. пособие для вузов. М., «Высш. школа», 1974. – 272 с.
8. Гендельман М. А. Землеустроительное проектирование. / М. А. Гендельман – Москва Агропромвидавничество, 1986.
9. Гнаткович Д. І. Організація і планування робіт по землевпорядкуванню. / Д. І. Гнаткович – Львів : Світ. 1992. – 216 с.
10. Головка А. А. Особливості планування як функції управління лісами та лісовим господарством / А. А. Головка // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.9 – С. 80-85.
11. Дейнека А. М. Лісове господарство : еколого-економічні засади розвитку / А. М. Дейнека. – К. : Знання, 2009. – 350 с.
12. Дорош О. С. Теоретичні засади зонування земель в Україні : монографія / О. С. Дорош, Н. В. Ісаченко, С. О. Осапчук, Г. К. Лоїк. – К. : МВЦ «Медінформ», 2011. – 183 с.
13. Дячишин О. В. Принципи планування заходів, спрямованих на підвищення ефективності відтворення і використання лісових ресурсів / О. В. Дячишин // Український державний лісотехнічний університет, Національний вісник, 2004, вип. 14.2 – 128–134.
14. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2. / Редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
15. Законодавство України про землю (2-е видання). – К. : КНТ, 2004. – 388 с.
16. Закон України «Про фермерське господарство», 22 червня 1993 р. №3312-ХІІ.

17. Закон України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 р. № 858 – IV.

18. Земельний кодекс України. Коментар. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2002. – 600 с.

19. Коваль Я. В. Планування виробництва в лісовому господарстві : навч. посіб. / Я. В. Коваль, Т. П. Блажкевич, В. В. Волочков. // Житомир. Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2011. – 504 с.

20. Лісовий кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

21. Магазинщиков Г. П. Земельний кадастр / Г. П. Магазинщиков. – Львів : Світ, 1991. – 452 с.

22. Мазепа В. Г. Регіональне лісництво : конспект лекцій. – Львів : РВВ УкрДЛТУ, 2005. – 91 с.

23. Мартин А. Г. Природно-сільськогосподарське районування України : монографія / Мартин А. Г., Осипчук С. О., Чумаченко О.М. – К. : ЦП «Компринт». – 2015 – 328 с.

24. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні: навчально-методичний посібник / Дехтяренко Ю. Ф., Лихогруд М. Г., Манцевич Ю. М., Палеха Ю. М. – Київ : Профі, 2006. – 175 с., іл..

25. Наконечний Ю. І. Бонітування ґрунтів : навчально-методичний посібник / Ю. І. Наконечний – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015 р. – 80 с.

26. Правовий режим земель лісгосподарського призначення// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/7232827/>.

27. Проект Загальнодержавної програми використання та охорони земель. - К.: Державний комітет України по земельних ресурсах, ДП «Головний науково-дослідний та проектний інститут землеустрою», 2005 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://myland.org.ua>

28. Рибчак О. І. Методичні рекомендації на тему: «Особливості паювання земель сільськогосподарського призначення. Правовий режим земельної частки (паю)» – Калуш, 2013 – 10 с.

29. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.04.2006 №208-р «Про схвалення Концепції реформування та розвитку лісового господарства» // Офіційний вісник України. – 2006. - №16. - 03/05/2006. – С. 224. – 1207.

30. Соловій І. П. Землекористування: еколого-економічні проблеми, конфлікти планування. Навчальний посібник. / Соловій

І. П., Іванишин О. Т., Лавний В. В., Турчин Ю. І., Часковський О. Г. – Львів : Афіша, 2005.

31. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами. Навчальний посібник. / Третяк А. М., Дорош О. С. – Вінниця : Нова Книга, 2006.

32. Третяк А. М. Землевпорядне проектування: Теоретичні основи і територіальний землеустрій: навч. посібник. / Третяк А. М. – К. : Вища освіта, 2006. – 528 с. : іл.

33. Третяк А. М. Наукові основи землеустрою : Навч. посібник. / Третяк А. М. – К. : ЦЗРУ, 2002. – 342 с.

34. Третяк А. М. Теоретичні основи землеустрою. / Третяк А. М. – К. : ІЗУ УААН, 2002. – 152 с

35. Шершун С. Поняття лісу та інших основних категорій лісового законодавства // Право України. – 2004. - №7. – С.65-66.

36. Шершун С. М. Еколого-правове регулювання лісокористування в Україні. – Автореф. к.ю.н. 12.00.06. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, 2005. – С. 9.

37. Шумлянський В. С. Робоче проектування в землевпорядкуванні. Конспект лекцій. / В. С. Шумлянський – НМЦ, 2005.

38. <http://5fan.ru/wievjob.php?id=5777>. Електронний ресурс : [Землевпорядне проектування. Конспект лекцій].

39. <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Voytkiv-P.-S.-Zemlevporiadne-ta-lisovporiadne-planuvannia.-Vol1.-metodychni-vkazivky-dlia-vykonannia-praktychnykh-robit.pdf>. Електронний ресурс : [Землевпорядне та лісовпорядне планування. Частина 1. Землевпорядне планування]

40. <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/sylabus-Zemlevporiadne-ta-lisovporiadne-planuvannia.pdf>. Електронний ресурс : [Силабус курсу «Землевпорядне та лісовпорядне планування» 2020-2021 навчального року].

41. <https://rysina.do.am/load/1>. Електронний ресурс : [ЗемПроект - Каталог файлів - Землевпорядне проектування].

42. <http://stb.sumy.ua/reformuvannya/zemelna-chastka-paj.html>. Електронний ресурс [Земельна частка (пай)].

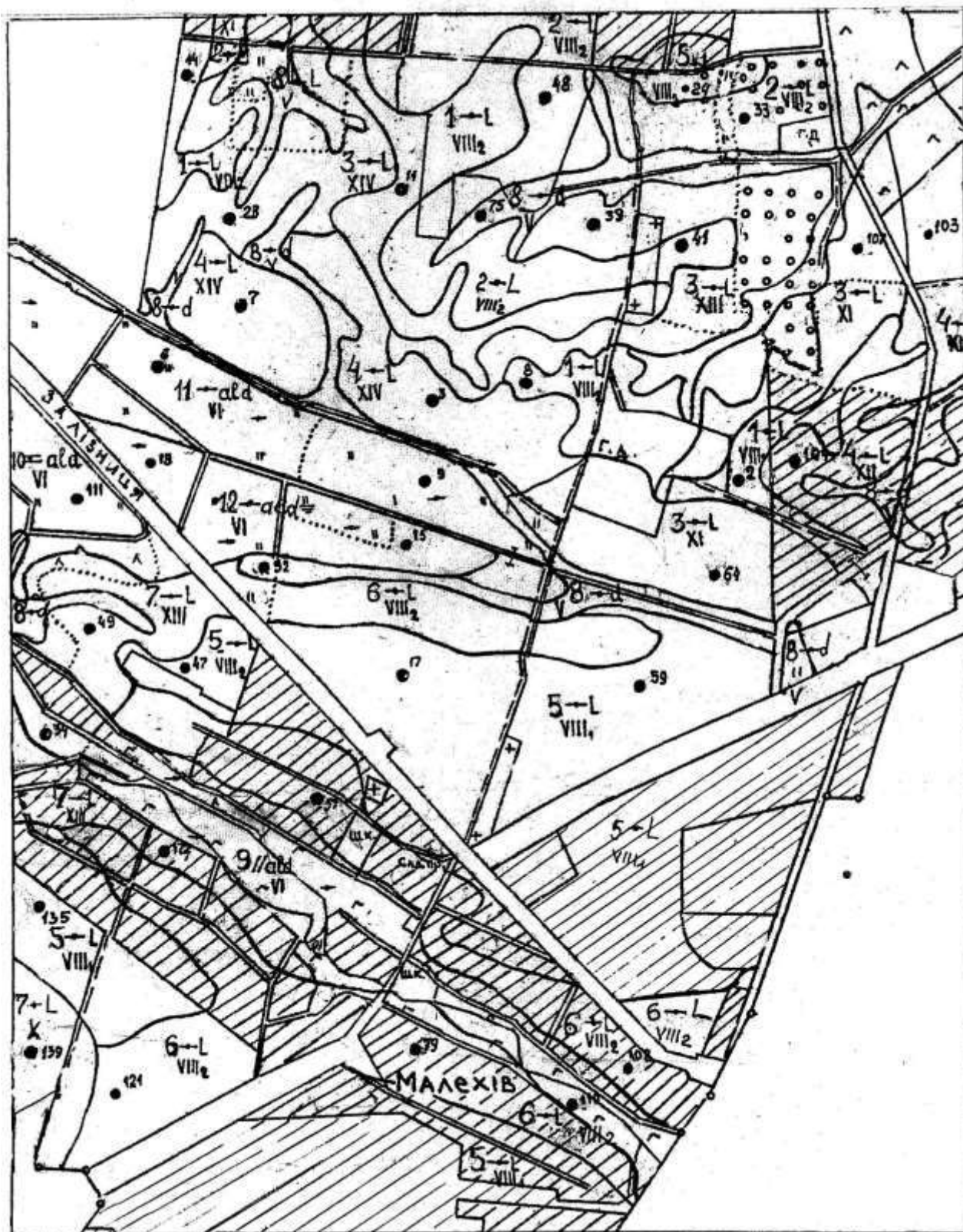
43. https://uk.wikipedia.org/wiki/Техніко-економічні_показники. Електронний ресурс : [Техніко-економічні_показники].

44. <https://studfile.net/preview/7232827/page:7/>. Електронний ресурс : [Комплексне лісогосподарське районування території України (та системи ведення лісового господарства)].

ДОДАТКИ

Додаток 1

Фрагмент карти ґрунтів Малехівської сільської ради Жовківського району Львівської області [25]

Номенклатурний список ґрунтів [25]

Шифр ґрунту	Назва ґрунту	Гранулометричний склад ґрунту	Ґрунтоутворні та підстилаючі породи	Характер рельєфу та крутизна схилів в гр.
1-L	Сірі опідзолені	грубопилувато-легкосуглинкові	лесоподібні відклади	VIII ₂ 2-3
2-L	Сірі опідзолені слабозмиті	-//-	-//-	VIII ₂ 2-3 XI 3-5
3-L	Сірі опідзолені середньозмиті	-//-	-//-	XI 3-5 XIII 5-7 XIV 7-1
4-L	Сірі опідзолені сильнозмиті	-//-	-//-	XIII 5-7 XIV 7-1
5-L	Темно-сірі опідзолені глеюваті	-//-	-//-	VIII ₁ 1-2 VIII ₂ 2-3
6-L	Темно-сірі опідзолені глеюваті слабозмиті	-//-	-//-	VIII ₂ 2-3
7-L	Темно-сірі опідзолені глеюваті середньозмиті	-//-	-//-	XI 3-5
8-d	Опідзолені глеюваті намиті	-//-	делювіальні відклади	V 0-1
9//ald	Дернові глибокі глейові карбонатні	супіщані	алювіально-делювіальні відклади	VI 0-1
10=ald/мг	Лучні карбонатні	грубопилувато-середньосуглинкові	алювіально-делювіальні відклади, підстелені лучним мергелем глибше 1 м	VI 0-1
11 ald	Лучно-болотні карбонатні осушені	грубопилувато-важкосуглинкові	алювіально-делювіальні відклади	VI 0-1
12 ald	Лучно-болотні осушені	-//-	-//-	VI 0-1

Умовні позначення:

Гранулометричний склад

// - супіщаний

- - грубопилувато-легкосуглинковий

= - грубопилувато-середньосуглинковий

≡ - грубопилувато-важкосуглинковий

Ґрунтоутвірні породи:

L - лесоподібні відклади**d** - делювіальні відклади**ald** - алювіально-делювіальні відклади**мг** - лучний мергель

Характер рельєфу

V - днища балок

VI - заплави високого рівня

VIII₁, VIII₂ - односпадисті схили простої форми

XI, XIII, - схили складної

XIV, XV форми з улоговинами

Приклад оформлення таблиці для практичної роботи №3.

Номенклатурний список ґрунтів сільськогосподарського підприємства с. Костеїв Жовківського району Львівської області [4]

шифр ґрун-ту колір	назва ґрунту	грануло- метрич- ний склад	материн- ські породи	Площа, га				
				Зага- льна	в тому числі			
					рілля	кор- мові угіддя (сіно- жаті, пасов)	насе- лені пунк- ти	інші не с/г угід- дя
1	2	3	4	5	6	7	8	9*
5	Темно-сірі опідзолені	крупно- пилувато- легко- суглинкові	лесопо- дібні суглин- ки	116,0	102,0	8,0	6,0	6,0
6	Темно-сірі опідзолені із плямами слабозми- тих 10- 30%	крупно- пилувато- легко- суглин- кові	лесопо- дібні суглин- ки	10,0	10,0	-	-	4,3
10	Темно-сірі опідзолені сильно- змиті	крупно- пилувато- легко- суглин- кові	лесопо- дібні суглин- ки	45,0	45,0	-	-	10,5
15	Лучно- глейові	крупно- пилувато- супіщані	сучас- ний делювій	46,0	30,0	16,0	-	5,7
16	Лучно- болотні карбонат- ні осушені	крупно- пилувато- супіщані	сучас- ний алювій	20,0	-	20,0	-	7,8
18	-//-	-//-	32,0	-	32,0	-	7,7
Обстежено				269,0	187,0	76,0	6,0	-
Необстежено (дороги, канали, господарські двори) інші				42,0				
Разом				311,0				

Приклад оформлення таблиці для практичної роботи №4.

Експлікація агровиробничих груп ґрунтів ріллі та бал бонітету [4]

шифр агро-групи, колір	Назви ґрунтів та їх шифри	грануло-метричний склад	ґрунто-творні породи	Площа, га		бал бонітету
				загальна	в т.ч. рілля	
1	2	3	4	5	6	7
45 г	темно-сірі опідзолені, темно-сірі опідзолені не змиті із плямами слабо змитих 10-30% (шифри 5, 6)	крупно-пилувато легко-суглинкові	лесо-подібні суглинки	126,0	112,0	63
51 г	темно-сірі опідзолені сильно змиті (шифр 10)	крупно-пилувато легко-суглинкові	лесо-подібні суглинки	45,0	45,0	14
133 в	лучні глейові (шифр 15)	крупно-пилувато супіщані	сучасний делювій	46,0	30,0	54
 (шифр 16)			20,0	-	
(шифр 18)			32,0	-	
Обстежено				269,0	187,0	
Необстежено				42,0		
Разом				311,0		

Приклади оформлення таблиць для практичної роботи №5.

Бонітування ґрунтів, що підлягають паюванню
сільськогосподарського підприємства с. Костеїв Жовківського району
Львівської області [4]

агрогрупа	площа ріллі, га	бал бонітету (за дод. 6)	умовні кадастрові одиниці
45г	112	63	7056
133в	30	54	1620
Σ	142		8676
середньозважений бал		8676 / 142 = 61,1	

Техніко-економічні показники сільськогосподарського підприємства
с. Костеїв Жовківського району Львівської області [4]

№ п/п	Показники	одиниці виміру	площі, га
			на час складання проекту
1	Всього земель на території підприємства	га	311,0
2	Землі, що не підлягають паюванню	га	164,4
2.1	<i>Землі державної власності (необстежені)</i>	га	42,0
2.2	<i>Населені пункти</i>	га	6,0
2.3	<i>Землі запасу (кормові угіддя)</i>	га	76,0
2.4	<i>Землі резервного фонду (15% найгірших земель від обстежених)</i>	га	40,4
3	Землі, що підлягають паюванню	га	146,6 (311,0-164,4)
4	Кількість осіб, які мають право на земельний пай	особи	100
5	Розмір середнього земельного паю	га	1,47
6	Середньозважений бал бонітету земель, що підлягають паюванню	бал	61,1
7	Умовний кадастровий гектар (коефіцієнт для розрахунку)		61,1 X 1,47 = 89,82

Приклад оформлення таблиці для практичної роботи №6
Паювання сільськогосподарського підприємства, що підлягає
роздержавленню сільської ради [4]

№ п/п	Суб'єкти приватизації	Кіль- кість осіб	Площа, га	Середньо- зважений бал бонітету	Умовний кадастровий гектар
Спілки селянських господарств					
	СП-1	50	68,86	65,1	68,86 X 65,1 / 50 = 89,66
	СП-2	27	35,01	69,5	35,01 X 69,5 / 27 = 90,12
	СП-3	23	28,70	72,3	28,70 X 72,3 / 23 = 90,22
	Σ	100	132,57		

Додаток 7

Характеристика лісогосподарських областей за природними та економічними показниками (за С. А. Генсіруком, 1992) [22; 44]

Показник	Українське Полісся	Лісостеп	Північний (Байрачний Степ)	Південний сухий (безлісий Степ)	Гірський Крим	Українські Карпати
Середньорічна температура повітря °С	6,9	7,2	7,8	9,2	6,0	4,7
Річний радіаційний баланс, ккал/см ²	45	49	53	59	46	44
Вологість клімату за Д.С.Воробйовим	1,9	1,4	0,2	-1,1	2,0	5,8
Коефіцієнт зволоження за І.Є.Бучинським (за відношенням опадів до випаровуваності)	1,0-1,2	0,76-1,0	0,5-0,75	0,5	1,2	1,2
Кількість опадів, мм	600-650	550-600	420-450	350-400	500-600	1200-1600
Лісистість, %	32,1	11,4	3,6	1,8	32,0	40,2
Площа лісів на душу населення, га/чол	0,41	0,15	0,04	0,03	0,45	0,47
Запас деревини на душу населення, м ³	45,2	31,1	2,3	1,6	40,2	90,0
Операційні затрати на ведення лісового господарства, крб/га	14,0	19,7	48,9	55	18,0	16,5
Вибирання деревини з 1 га лісопокритої площі, м ³	0,8	0,9	-	-	-	2,2
Обсяг лісокористування, м ³ /га	1,9	2,2	0,7	0,5	0,8	3,9
Обсяг лісогосподарських робіт (в умовних цінах), грн/га	16	19	45	58	15	11
Кількість працюючих у лісовому господарстві, чол./1000 га	19	22	20	25	10	-

Додаток 8

Середні величини природних та економічних показників
лісогосподарських округів (за С. А. Генсіруком, 1992) [22; 44]

Лісогосподарський округ	Вологість клімату за Д.В. Воробйовим	Континентальність, °С	Лісистість, %	Питома вага лісів I групи, %	Площа зелених зон на 1 тис. чол., га	Операційні затрати на ведення лісового господарства, грн/га
I. Західно- та Центральнопольський	2,1	23,8	37,3	33	90	14
II. Києво-Чернігівський польський	1,6	25,2	25,1	28	35	14
III. Західноукраїнський лісостеповий	2,9	22,4	14,1	33	59	17
IV. Дністровсько-Дніпровський лісостеповий	1,8	24,9	11,0	38	34	24
V. Лівобережно-Дніпровський лісостеповий	1,0	27,5	9,1	77	29	20
VI. Середньоруський лісостеповий	1,2	27,5	15,0	72	55	18
VII. Правобережно-Дніпровський північно-степовий	0,6	26,4	1,8	100	2	60
VIII. Лівобережно-Дніпровський північно-степовий	0,3	27,9	3,5	100	15	56
IX. Донецько-Донський північно-степовий	-0,3	28,8	8,5	100	100	29
X. Причорноморсько-Приазовський південно-степовий	-1,1	26,5	1,8	100	12	55
XI. Гірськокримський	2,0	21,3	36,0	100	20	34
XII. Південнобережний	-0,9	20,4	25,0	100	18	38
XIII. Прикарпатський	2,3	24,0	21,2	37	45	19
XIV. Гірськокарпатський	13,5	21,7	62,5	33	132	16
XV. Закарпатських рівнин та передгір'їв	1,8	22,8	28,0	55	87	20

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Войтків Петро Степанович

**ЗЕМЛЕВПОРЯДНЕ ТА ЛІСОВПОРЯДНЕ
ПЛАНУВАННЯ**

Методичний посібник

Друкується в авторській редакції

Формат 60×84/16. Умов. друк. арк. 4,31.
Зам. ____ . Наклад 50 прим.